

Kenézlői Óvoda

**PEDAGÓGIAI
PROGRAMJA**

TARTALOM

Bevezetés	4.oldal
Törvényi háttér	5.oldal
Intézmény adatai	5.oldal
Óvodánk jellemzői	6.oldal
1. Helyi óvodai pedagógiai programunk alapelvei	6.oldal
1.1 Az óvodai nevelésünk céljai	6.oldal
1.2 Nevelési alapelveink.....	7.oldal
1.3 Gyermekkép.....	8.oldal
1.4 Óvodakép, nevelési értékeink.....	10.oldal
1.5 Az óvodai élet megszervezése.....	11.oldal
1.6 Az intézmény személyi feltételei.....	11.oldal
1.7 Tárgyi feltételek.....	11.oldal
2. Az óvodai nevelés feladatai	12.oldal
3. Személyiségfejlesztés területei	14.oldal
3.1 Egészséges életmód alakítása	14.oldal
3.2 Érzelmi, erkölcsi, közösségi nevelés	16.oldal
3.3.1 Értelmi nevelés, fejlesztés.....	17.oldal
3.3.2 Anyanyelvi nevelés megvalósítása.....	17.oldal
4. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai ..	19.oldal
4.1 Játék.....	19.oldal
4.2 Tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	20.oldal
4.3 Közösségi életre történő felkészítés.....	21.oldal
4.4 Munkajellegű tevékenységek.....	22.oldal
4.5 Szabadidős tevékenység.....	23.oldal
4.6 A komplex foglalkozások rendszere.....	23.oldal
4.7 Matematikai tartalmú tapasztalatszerzés.....	23.oldal
4.8 Művészeti tevékenységek.....	25.oldal
4.8.1 Verselés, mesélés, dramatizálás, bábozás.....	26.oldal
4.8.2 Ének-zene, énekes játék, gyermektánc.....	27.oldal
4.8.3 Rajzolás, mintázás, kézimunka, festés.....	29.oldal
4.8.4 Külső világ tevékeny megismerése.....	31.oldal
4.8.5 Mozgás.....	33.oldal

5. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére.....	36. oldal
6. Az óvoda dokumentációs rendszere	37. oldal
7. Az óvoda hagyomány- és kapcsolatrendszere.....	38. oldal
7.1 A szülő, gyermek, a pedagógus együttműködésének formái.....	39. oldal
8. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek.....	39. oldal
9. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	41. oldal
10. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének elősegítése.....	41. oldal
11. Sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése.....	42. oldal
12. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek.....	44. oldal
Érvényességi nyilatkozat.....	46. oldal
Legitimációs záradék.....	47. oldal

Bevezetés

„Ha a jövő évről akarsz gondoskodni,
vess magot,
ha egy évtizeddel számolsz,
ültess fát,
ha terved egy életre szól
embert nevelj!”
(Kínai mondás)

A pedagógiai tevékenység tudatos és szakszerű irányításához nélkülözhetetlen, hogy világos ismereteink, elképzeléseink legyenek a nevelési-oktatási folyamat szerkezetéről, elemeinek kölcsönhatásairól, megszervezésének elméleti és gyakorlati törvényszerűségeiről. Saját pedagógiai programot készítettünk. Figyelembe vettük közvetlen partnereink véleményét, igényeit, elvárásait. Pedagógiai programunk az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjára épül. Célunk, hogy óvodás gyermekeink érzelmileg, szociálisan és értelmileg gazdagodjanak. Minden embert megilletnek az emberi jogok és alapvető szabadságjogok, amik a gyermekeknél kiegészülnek a gyermekeket megillető jogokkal. Az egyenlő hozzáférés szükségességét biztosítjuk. Törekszünk az innovatív pedagógiai megnyilvánulásokra.

Szeretnénk, ha a hozzánk járó gyermekek szeretetteljes, biztonságos, érzelmekben gazdag, boldog környezetben nőnének fel, és életükben az óvodáskor olyan időszak lenne amire jó visszaemlékezni.

Legfőbb célunk a nyugodt, érzelmi biztonságot nyújtó, sok szép élményt adó, folyamatos szabad játékot és aktív tevékenységet biztosító óvodai élet megszervezése.

Törvényi háttér

- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a SNI gyermekek óvodai nevelésének irányelvéről
- 51/1997. (XII.18.) NM rendelet
- 363/2012. (XII.17.) Korm. Rendelet ONAP
- 1997. évi XXXI. tv. A Gyermekek védeleméről és a gyámügyi igazgatásról
- Kenézlői Óvoda Alapító Okirata
- Nemzeti köznevelési törvény módosítása 2012. évi CXXIV. tv.
- Nemzeti köznevelési törvény végrehajtási rendelete 229/2012. (VIII.28.)

Az intézmény adatai

Az intézmény hivatalos elnevezés: Kenézlői Óvoda

Az óvoda fenntartója, címe és elérhetősége: Kenézlő Községi Önkormányzat
3955 Kenézlő Aradi út 49.

Az intézmény címe és elérhetősége: 3955 Kenézlő Rózsa út 1.

Telefon: 06-47/344-316

E-mail: kenezloiovoda@t-online.hu

Óvodánkban két csoport működik

A pedagógiai program - alkotója az intézmény nevelőtestülete

- jóváhagyta Szabó Attiláné óvodavezető

Törvényi megfelelést szolgáló egyéb információk:

- a nevelés és fejlesztés magyar nyelven folyik

- a hitoktatás a törvényi előírásoknak megfelelően évente a szülői igényekre alapozva biztosított

Óvodánk jellemzői

Óvodánk a falu központjában található. Rendezett, parkosított udvarral, játékokkal telepítve.

Az óvoda 1959 - ben épült. 1975 - ben felújították, kettő csoportszobával bővítették (négy csoporttal működtünk).

2010 nyarán EU - s forrásból akadálymentesített, megszépült lett óvodánk.

2004 - ben két csoportra csökkent a gyermeklétszám, így felszabadult két csoportszoba, amit most ebédlőnek és tornaszobának használunk.

1997 - től Zalkod község óvodásait is fogadjuk.

Az épület belső adottságai megfelelőek. Tárgyi eszközeinket és felszereléseinket folyamatosan bővítjük, korszerűsítjük. Ehhez a költségvetési kereten túl felhasználjuk az óvoda alapítványának bevételeit és pályázati forrásokat.

Gyermekeink különféle szociális háttérrel érkeznek. A társadalmi élet változásainak következtében egyre több a beilleszkedési - magatartási nehézségekkel küzdő, részképeség - lemaradással érkező sajátos nevelési igényű, és az egészségügyi szokások hiányával érkező gyermek.

Nevelő munkánkat a szakmaiság és a gyermekek mindenekfelett álló érdekét szolgáló szempontok határozzák meg.

Az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

1. Helyi óvodai pedagógiai programunk alapelvei

1.1 Óvodai nevelésünk céljai

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló része, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

A tevékenységközpontú szemléletű óvodai nevelés a 3 – 7 éves korú gyerekek szociális életképességét (életre nevelést) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli. A pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz kooperációra és kommunikációra kívánja képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket.

A kooperáció konkrét tartalma:

A társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek közös összehangolt erőfeszítésén alapuló újratermelése.

A kommunikáció konkrét tartalma:

A közmegegyezésre (a konszenzusra) való törekvés mindazokban a kérdésekben, amelyek az együttélés és együttműködés előkészítését, lebonyolítását és értékelését szolgálják.

Az óvoda lehetővé teszi a gyermek fejlődését, elősegíti azt, tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével.

Az óvoda a pedagógiailag segített szocializáció minél teljesebb megvalósítására törekszik. A kisgyermeknek ahhoz, hogy boldoguljon, meg kell tanulnia beszélni, közlekedni, a környezet adta keretek közt tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni, el kell lesnie a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat. Ez komplex életfeladat.

Célok:

- ◆ Munkánk során az a célunk, hogy a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, a személyiség kibontakoztatását legjobb tudásunk szerint elősegítsük egészséges óvodai környezet megteremtésével.
- ◆ A gyermekek megfelelő gondozottságának biztosítása, alapvető szükségleteinek kielégítése.
- ◆ Gyermekek- és tevékenység központú, élmény- és érzelem gazdag óvodai élet megteremtése, melyben jól érzi magát a gyermek.
- ◆ A 3 – 7 éves korú gyermekeknek harmonikus, nyugodt, vidám, szeretetteljes, egészséges, változatos tevékenységekre lehetőséget adó környezet biztosítása.
- ◆ A 3 – 7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magába foglalja:
a teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül,
az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül,
a természetes és mesterséges környezetünk megismerésére, védelmére nevelés tevékenységek által és tevékenységeken keresztül.

Az óvoda célja, hogy megteremtse a munkájának irányvonalát meghatározó nevelés feltételeit, és folyamatosan biztosítsa azt. Az óvoda feladata az, hogy a gyermek életkorának megfelelően lehetőséget teremtsen játékokra, utánzásra, mesével fejlessze belső társvilágát, módot adjon a spontán utánzásos tanulásra.

A településeken élő beszédhibás, magatartási zavarokkal küzdő, veszélyeztetett, kisgyerekek folyamatos integrált fejlesztése egyéni és csoportos keretek között. Feltétel hiányában, külső szakemberek bevonásával kell megoldani. (logopédus, fejlesztő pedagógus, pszichológus).

A szűkebb környezethez (településhez) való tartalmas érzelmi viszonyok kialakítása.

1.2 Nevelési alapelveink:

A közös alapelvek azokat a jellemző elveket foglalja össze, melyek meghatározzák az óvodai élet céljait és feladatait. Ezek a következők:

- ◆ Az óvodai nevelőmunka a családi nevelésre építve, annak pozitív megerősítésére törekszik. A gyermek családi kultúráltságát figyelem vesszük. A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismeretére építünk.
- ◆ Szeretetteljes, barátságos, biztonságot nyújtó, családias légkörben történő nevelés, a gyermekek személyiségének és jogainak teljes körű tiszteletben tartása, a gyermeki másság elfogadása.
- ◆ Gyermekközpontú szemlélet, differenciált egyéni bánásmód alkalmazása a csoport, a közösség keretein belül.
- ◆ Esélyegyenlőség megteremtése a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésével, szakember segítségével.
Minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.
- ◆ Tevékenységközpontú nevelés megvalósítása, tevékenységközpontú nevelés megerősítése.
- ◆ A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, a gyermeki önállóság határainak fokozatos szélesítése.
- ◆ A nemzeti és etnikai kisebbség kultúrájának megőrzése és kiterjesztése azokon a településeken, ahol kisebbség él.
- ◆ A külső környezet felé nyitott nevelési légkör megteremtése annak érdekében, hogy a család megismerhesse az óvodai életet.
- ◆ A pedagógiai szabadság érvényesítése a törvényi szabályozás szerint, gyermekek érdekeit figyelembe véve.
- ◆ A nevelési cél a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése a kreativitás előtérbe helyezése és a kompetencia érzés kialakítása és fenntartása.

Jövőképünk:

Szeretnénk, ha óvodánk a megértés, az egymás iránti türelem, elfogadás, szeretet, biztonságot, vidámságot adó, béke szigete lenne, ahol a gyermekek napjuk nagy részét örömmel, boldogan, önfeledt játékkal tölthetnék, kreatív, jókedvű, szakmailag kiváló, mindig megújulni képes óvónők irányításával.

1.3 Gyermekkép

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre.

Az óvodai nevelés középpontjában a gyermek áll. Ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést.

„A gyermeket különleges védelem illeti meg, a törvény és más eszközök által nyújtott lehetőségekkel, hogy fizikailag, szellemileg, erkölcsileg, lelkileg és társadalmilag egészségesen és normálisan tudjon fejlődni, szabadságban és méltóságban.”

A gyermek és tevékenységközpontú óvodai nevelés arra vállalkozik, hogy a gyermeki szükségletek szem előtt tartásával alkossa meg gyermekképét. A gyermek mindenek fölött áll a nevelésünkben, az Ő fejlődő személyisége határtalanul sok lehetőséget biztosít tervszerű fejlesztésére. Megteremti annak lehetőségét, hogy a gyermek a játékon, a művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül szerezhesse meg azokat az élményeket, amelyek

felkeltik, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek az átélésére.

A gyermek személyiségének alakulása a családban kezdődik, ebben a közösségben érik az első olyan hatások, melyek alakítják, formálják. A gyermekek közül több településen bölcsődei nevelésben is részesülhetnek.

A gyermek a felnőttől szeretetet, megértést és védelmet kell, hogy kapjon mindennel, még önmagával szemben is. Így érzelmi biztonsága alakítja jó közérzetét, és biztosítja harmonikus testi- lelki fejlődését, ami által nyitott, harmonikus, kiegyensúlyozott gyermekké válik.

A gyermekkép megrajzolásában az eltérő pedagógiai és pszichológiai irányzatok közös vonásait vesszük alapul, amelyek mindegyike megfogalmazza mindazt, ami jó a gyermek számára. A mérték mindig az óvodás gyermek a maga egyediségével, lehetőségével, aki az óvodában társak között érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkörben éli kisgyermekkorának boldog pillanatait.

A nevelési cél a családokkal való együttműködés, a családok segítése, erősítése. A pedagógusok napi kapcsolatban állnak a szülőkkel, így az együttnevelés, együttműködés érdekében megvalósul a folyamatos párbeszéd feltételrendszere. A nevelési cél, hogy iskolába lépéskor a gyermekek alkalmazkodni tudjanak az iskolai élethez.

- ◆ Gyermkeink legyenek nyitottak, derűsek, forduljanak bizalommal a felnőttekhez
- ◆ Örömmel vegyenek részt a tevékenységekben. Legyenek képesek önálló munkavégzésre, ugyanakkor a neki adott feladatok elvégzéséhez bátran kérjen segítséget.
- ◆ Legyen feladat tudata, feladattartása.
- ◆ Őrizték meg természetes kíváncsiságukat, óvják - védjék, alakítsák környezetüket.
- ◆ Legyenek gondosak, nyitottak, érdeklődők, rendszeretők, az intézményen belül tudjanak élni szabadságukkal.
- ◆ A tanköteles korba lépő gyermek fokozatosan, majd az iskolában iskolássá érő, de együttműködéssel, némi értő figyelemmel, feladattudattal már az óvoda vége felé rendelkezzen.
- ◆ Ismerjék, használják az udvariassági formákat és illemszabályokat.
- ◆ Valósítsák meg önmagukat, és őszintén nyilvánítsák ki véleményüket.
- ◆ Sajátítsák el a példaképet nyújtó felnőttektől az együttműködés szabályait.
- ◆ Legyenek önállóak, talpraesettek, edzettek, egészségesek, tudjanak nyerni és veszíteni egyaránt.
- ◆ Legyenek érzelmileg gazdagok, a településükhöz kötődők, környezetükben jól tájékozódjanak, nyitottak, érdeklődők, önmagukat értékelni tudók, másokat elfogadók, együttműködők.
- ◆ Önállóan képesek legyenek eligazodni saját környezetükben, s törekednek a környezetükkel való együttműködésre.
- ◆ A szándékos figyelem legyen irányítható, szabályozható a gyermekeknél.
- ◆ Képesek legyenek alkotóan részt venni a játékokban egyedül és társaival is.
- ◆ Bátran, szívesen kommunikáljanak, tartsák tiszteletben mások véleményét, de sajátjukért is szálljanak síkra.
- ◆ Mozgásuk legyen összerendezett, harmonikus.
- ◆ Finommotorikájuk tegye képessé őket az írás elsajátítására.
- ◆ Harmonikusan fejlettek, kreatívak, felkészültek legyenek az iskolai életre, képesek legyenek a másság elfogadására.

- ◆ Az óvodáskor végére sajátos, egyedi képességeit kifejezni tudóvá váljanak.
- ◆ Tiszteljék az időseket, társakat, felnőtteket. Legyenek toleránsak másokkal szemben.
- ◆ Koruknak megfelelően tartsák be azokat a magatartási formákat, melyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez szükségesek. Tartsák rendben a körülöttük lévő tárgyakat, vigyázzanak játékaikra, azokra az eszközökre, melyeket használnak. Legyen igényük a tisztaság.
- ◆ Vegyenek részt lehetőség szerint a növények és állatok gondozásában. A környezetet tiszteljék és védelmezzék.

1.4 Óvodakép, nevelési értékeink:

- ◆ Esztétikus, biztonságos, családias, értékekben és érzelmekben gazdag külső és belső környezet megteremtése, ahol a gyermek legfőbb tevékenységében, a játékban valósíthatja meg önmagát.
- ◆ Legyen az óvoda nyitott a változó világ kihívásaira.
- ◆ A gyermek, tevékenységközpontú óvodai neveléssel tartalmas gyermekkort teremtsen az óvoda, melyben érvényesül a szabadság és önmegvalósítás, ahol a gyermekek egyéni képességeik szerint fejlődhetnek.
- ◆ Partnerközpontú szemlélet, feleljen meg az óvoda a fenntartói, szülői igényeknek, társadalmi elvárásoknak. A családi nevelés kiegészítőjeként a szülőkkel közösen neveljük vidám, egészséges gyermekeket.
- ◆ Óvodai nevelésünk a gyermekek személyiségfejlesztését, a családi nevelés kiegészítését, a gyermekek iskolai életmódra való felkészítését vállalja fel.
- ◆ Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció.
- ◆ Fontos a családdal való együttműködés, amelyben nélkülözhetetlen a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás, a gyermek személyiségének tisztelete, elfogadás és megbecsülése.
- ◆ Az együttműködést keresve tovább kívánjuk mélyíteni az iskolákkal kialakított kapcsolatokat.
- ◆ Programunkban a gyermekek alapvető tevékenységeire, a játékra, mesére, kommunikációra, munka jellegű tevékenységekre, mozgásra, művészeti élménynyújtásra, a környezet tevékeny megismerésére építünk.
- ◆ Kiemelt feladatként kell kezelni a települési értékeket, hagyományok megismertetését, megőrzését.
- ◆ Fontosnak tartjuk a játék elsődlegességét. Játékra alapozva szervezzük az életkori sajátosságokhoz igazított tevékenységeket, tapasztalatszerzéseket.
- ◆ Hangsúlyozzuk a gyermekek testi-lelki gondozását, az érzelmi biztonság megteremtését, az anyanyelvhez, a társakhoz való érzelmi viszony megalapozását.
- ◆ Törekszünk mindenkor tudatosan tervezett és szervezett feltételeket teremtve arra, hogy gyermekeink meg tanuljanak tartalmasan tevékenykedni, a környezetükben eligazodni, együttműködni, magatartásformákat elsajátítani.
- ◆ Közvetlen környezetünkben szerzett tapasztalatok segítségével ismerjük meg a természeti, társadalmi környezetünket, ápoljuk néphagyományainkat. Hagyományörző programjaink hozzájárulnak nemzeti kultúránk átörökítéséhez.
- ◆ Biztosítjuk a gyermekek mindennapi szabad mozgását, mellyel erősítjük a gyermekek keringési, mozgató, légzési, csont és izomrendszerük, teherbíró képességük fejlődését.

- ◆ Az óvoda biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

1.5 Az óvodai élet megszervezése

- ◆ Az óvodai nevelés a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg, és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.
- ◆ A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát, fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.
- ◆ Az óvodapedagógusok módszertani szabadságukkal élve tervezhetik és szervezhetik a csoportos foglalkozásokat a szabad játék, az egyéb napi párhuzamos tevékenységek mellett. A napi- és hetirendet a gyermek csoport óvodapedagógusai alakítják ki.
- ◆ Eredményes óvoda iskola átmenet támogatása.
- ◆ A gyermek egyéni szükségleteire szabott, tevékenységben megvalósuló felkészítése különösen az átlagostól eltérő, nehezebben szocializálódó gyermekek számára jelenthet sikeresebb iskolakezdést, végső soron eredményesebb tanulmányokat.

1.6 Az intézmény személyi feltételei

A nevelő, oktató munkát 3 óvodapedagógus végzi

A pedagógiai munkát segítő dajka 2 fő

Az óvodai nevelés középpontjában a gyermek áll.

Kulcsszereplő az óvodapedagógus, a szakmaiság képviselője.

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése, oktatása, az óvodában a gyermekek Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja szerinti nevelése. Az óvodapedagógus közfeladatot lát el, munkája közszolgálat. Az óvodapedagógus nyitástól zárásig jelen van az óvodában, a gyermekekkel foglalkozik. Óvodapedagógusaink elfogadó, segítő, támogató attitűddel rendelkeznek.

A migráns gyermekek nevelésénél lehetőséget biztosítanak egymás kultúrájának, anyanyelvének megismertetésére.

1.7 Tárgyi feltételek

Az intézmény tárgyi feltételei és felszerelése megfelelnek a nevelési-oktatási intézmények kötelező eszköz- és felszerelés jegyzékében felsoroltaknak (2. számú melléklet a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet). Fokozatos bővítéssel tovább fejleszthető. A külső és belső környezetek esztétikusak, tiszták, ahol biztosított az egészséges gyermeki személyiségek kibontakozása, fejlesztése.

A gyermekek használati tárgyai, felszerelése a gyermekek számára hozzáférhetően vannak elhelyezve.

A munkakörnyezet megfelelő a munkatársaknak, szülőknek.

2. Az óvodai nevelés feladatai:

Az óvodai nevelés feladata az óvodás korú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.
Ezen belül:

- a) az egészséges életmód alakítása,
- b) az érzelmi- erkölcsi közösségi nevelés
- c) az értelmi nevelés, fejlesztés, anyanyelvi nevelés megvalósítása

Ezen belül:

- ◆ **Az egészséges életmód alakítása** ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Jelentős alapelv a megfelelő életvitel, az egészséges életmód iránti igény kialakítása.
- ◆ A gyermek testi fejlődésének elősegítése.
- ◆ A nevelési cél a rendszeres életritmus, a megfelelő napirend kialakítása a gyermekek számára.
- ◆ A gondozás, a gondoskodás a gyerekekről alapvető és állandóan jelenlévő sajátossága az óvodának. A gondozási feladatok teljesítéséhez szükséges a bensőséges gyermek – felnőtt kapcsolat. Egészséges táplálkozásra, kulturált étkeztetésre, a testápolásra, az egészségmegőrzés szokásaira való nevelés kiemelt célunk.
- ◆ A helyes tisztálkodási és táplálkozási szokások megalapozásánál fontos szerepe van az óvodapedagógusnak és dajkának.
- ◆ A felfokozott mozgásiigény a gyermekek életkori sajátossága, kielégítése az óvodapedagógus feladata.
- ◆ A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődését elősegítjük a mindennapi testneveléssel. Ezzel fejlődik a gyermek testi képessége is.
- ◆ **Érzelmi – erkölcsi közösségi nevelés** terén elengedhetetlennek tartjuk, hogy a gyermekeket érzelmi biztonság, derűs, szeretetteljes légkör vegye körül. Hozzájárulunk az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képesség igényének kialakulásához (barátkozás, figyelmesség, segítőkészség, együttérzés, önzetlenség). A mindennapok tevékenységeit úgy szervezzük, hogy elősegítsük a gyermekek akaratának, (önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését.
A 3-7-8 éves korú gyermekek harmonikus fejlődésének elősegítése olyan élményszerű napirend, feltételrendszer mellett, hogy a gyermekeknek minden nap élmény legyen az óvoda.
Az erkölcsi tulajdonságok, az akarati tulajdonságok valamint a szokás- és normarendszer megalapozása a közös élményeken alakuló tevékenységek gyakorlása közben alapozódik meg.
Gyermekeinket érzelmi biztonsággal, állandó értékrenddel, kiegyensúlyozott, derűs, szeretetteljes légkörrel vesszük körül.
A gyermekeket állandó értékrend szerint neveljük.
- ◆ **Az értelmi nevelés, fejlesztés, anyanyelvi nevelés** feladatait tekintve a változatos tevékenységek megszervezésével biztosítjuk a sokoldalú tapasztalatszerzés lehetőségét, valamint igyekszünk felkelteni, fenntartani és kielégíteni a gyermekek érdeklődését. Rendszerezünk, bővítjük ismereteiket, s az élmény gazdag környezetben folyamatosan fejlődnek értelmi képességeik (az érzékelés, észlelés, emlékezet,

figyelem, képzelet, gondolkodás és kreativitás). Az óvodában komplex nevelés folyik. A nevelési területek elkülönülnek, de a gyakorlatban egységet alkotnak. Az óvodapedagógus az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzéséhez segíti hozzá a gyermekeket. Megteremteni annak lehetőségét, hogy a gyermekjátékon, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül jusson élményekhez, amelyek felkeltik, és ébren tartják a megismerés vágyát a tanulás öröme és az átélést.

Tervezetten szervezett tapasztalatok gyakorlatorientált megvalósításával bővítjük ismereteiket.

A gyermek egyéni érdeklődését és kíváncsiságát tartjuk kiemelten fontosnak nevelésünk során.

Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése.

Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai élet minden mozzanatát. Valamennyi tevékenység forma keretében megvalósuló feladat.

Fontos, hogy az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére építsünk a nevelőmunka tervezésénél.

A gyermeket mindig hallgassuk meg. A gyermeki kérdéseket támogassuk. Építsünk a gyermek meglévő tapasztalataira.

A köznevelési törvény szerint:

Az óvoda – az e törvényben meghatározott feladatai ellátásának keretei között – felelős a gyermekek testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődéséért, a gyermekközösség kialakulásáért és fejlődéséért. Ennek érdekében:

- a) a gyermek személyiségének fejlesztésében, képességeinek kibontakoztatásában együttműködik a szülővel,
- b) a gyermekközösség kialakítása, fejlesztése során a szülők közösségével együttműködve végzi nevelő-oktató munkáját,

Az óvodai nevelőmunka az Óvodai nevelés országos alapprogramjára épülő óvodai nevelési program alapján folyik. Az Óvodai nevelés országos alapprogramját a Kormány adja ki. Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának a Kormány részére történő benyújtása előtt be kell szerezni az Országos Köznevelési Tanács egyetértését, a Közoktatás-politikai Tanács véleményét, valamint a nemzeti, etnikai kisebbségi óvodai nevelést érintő kérdésekben az Országos Kisebbségi Bizottság egyetértését.

Feladatunk még a környezettudatos magatartás kialakulásának segítése. Pedagógiai intézkedéseinknek a gyermek személyiségéhez kell igazodnia.

A mással nem helyettesíthető szabadjátéokra nagy hangsúlyt fektetünk.

Biztosítjuk a nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek multikulturális nevelésen alapuló integrációját, önazonosságának megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését.

Migráns gyermekek esetében fontos tényező az interkulturális integráció megvalósítása az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmének figyelembe vételével.

3. A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS TERÜLETEI

3.1 Egészséges életmód alakítása

Egészség nevelési elveink:

Az óvodák helyi nevelési programjának kiemelt nevelési területe az egészséges életmódra nevelés. A gyermekek testi – lelki szükségleteinek kielégítése, a testi – lelki harmónia megteremtése.

Az életkornak megfelelő helyes életritmus kialakítása az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltétele. A rendszeres, megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra, így az egészséges testi és szellemi fejlődésnek is feltételei. A gyermekek az oldott, kellemes légkörben szívesen végzett tevékenységeket nem érzik fárasztónak. A különböző tevékenységek váltakozása pihentet.

Az egészséges életmód alakításának feltételei:

Tárgyi:

- ◆ Az udvar, az épületek felszereltségének lehetőség szerinti folyamatos bővítésével, korszerűsítésével szükséges biztosítani a hatékony munka feltételeit.
- ◆ Minden óvodában fontos a megfelelő hőmérsékletű víz biztosítása.
- ◆ Régi elavult bútorok cseréje, felújítása a helyi adottságoktól függően kerülhet sor.

Személyi feltételek:

- ◆ Az óvoda személyzetének mindenkor be kell töltenie a „modell” szerepét a nevelés hatékonysága érdekében.

Módszertani alapelvek:

- ◆ Az egészséges életmód alakításában mindenek előtt a gyermek életkori és egyéni sajátosságaira kell építeni.
- ◆ A gyermek egyéniségének védelme, edzése, óvása.
- ◆ A gyermekek fejlődéséhez, fejlesztéséhez egészséges és biztonságos környezetet teremtünk.
- ◆ Környezettudatos magatartás megalapozása.
- ◆ Tudatosan és tervszerűen bővítjük a gyermekek szokásait, szabályrendszerét fokozatossággal, következetességgel, folyamatossággal.
- ◆ A derűs légkör megteremtésével pozitív személyi kapcsolatok kialakításával, közösen átélt élményekkel formáljuk a gyermekek aktivitását.
- ◆ Figyelembe vesszük a gyermekek alapvető jogait, és szükségleteit, különös tekintettel a sajátos nevelési igényű gyermekekre.
- ◆ A testi nevelés feladatai mellett lelki nevelési feladatokat is el kell látnunk.

Az óvodapedagógus feladata:

- a) A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése,
- b) A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása.
- c) A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet megteremtése.

A gyermek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése:

A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség kialakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs színtér, amely a kisgyermeket formálja. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább jellemző rájuk, hogy spontán módon valósítják meg a nevelés feladatait. A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van a gyermek gondozásában.

Feladatok:

- ◆ Egészséges táplálkozás szokásrendszerét szükséges kialakítani, s ezt a családokkal meg lehet ismertetni.
- ◆ Óvodánként eltérő módon lehet biztosítani a folyamatos, ill. napirendben meghatározott időben történő étkezést.
- ◆ A napirend rugalmasságával az egyéni szükségletekre odafigyelünk.
- ◆ Egyéni fejlettségnek megfelelően türelemmel, tapintattal, önállóságra nevelünk.
- ◆ A rugalmas napirend jól szolgálja a folyamatosságot a tevékenységek begyakoroltatását.

Egészségvédelem, az edzés területén fontos:

- ◆ A gyermek testi épségének védelme, és a baleset megelőzés érdekében az óvoda felszereléseit a szabványnak megfelelővé kell tenni.
- ◆ Mindenkor biztosítuk a gyermeklétszámnak megfelelő felnőtt felügyeletet az udvaron és a csoportszobákban egyaránt.
- ◆ Levegőhöz, naphoz, vízhez szoktatást időjárásnak megfelelően, körültekintően biztosítunk.
- ◆ Szabad mozgás, az udvari játékok sokszínűsége biztosítsa a testi képességek, mozgásdifferenciálás fejlesztését.
- ◆ Betegségek megelőzése kiemelt feladat. Gyermekeinket úgy neveljük, olyan feltételeket biztosítunk, hogy óvjuk egészségüket. Az évszakoknak, időjárásnak megfelelő öltözködést tartjuk szem előtt.
- ◆ A pihenésre megfelelő időt, körülményeket biztosítunk.
- ◆ Az egészségmegőrzés érdekében óvjuk gyermekeinket, a megfelelő szokásokat kialakítjuk.

Mozgásigény kielégítése:

- ◆ Napirenden kívül, külön szervezett kirándulások, séták, túrák, sportrendezvények szolgálják a mozgásigény bővítését.
- ◆ A speciális fejlesztést szolgálja a néptánc.

3.2 Érzelmi – erkölcsi, közösségi nevelés

Az óvodai élet megkezdésével, új környezetbe kerülnek a gyermekek, számukra eddig ismeretlen közösségi életbe kell beilleszkednie. Ez még az érzelmileg stabil gyermeknek is nehézséget okoz.

Az óvodapedagógus érzelmi biztonságra kell hogy törekedjen, arra hogy a gyermek elfogadja. A közösségi élet normáit szokások alapozzák meg a közösségi beállítódást, a magatartás alakulását. A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Ezért óvodáink életét olyanná szervezzük, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (pl. együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség és akaratának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) fejlődését.

Az óvodákba a gyermekek különböző szociokulturális alappal és háttérrel érkeznek, mely a gyermekek érzelmi állapotát nagymértékben befolyásolja.

Célunk a kiegyensúlyozott, szeretettel teli légkör megteremtése.

Fontos, hogy a gyermek-dajka viszonyt is pozitív attitűd jellemezze.

Az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását. Engedjen teret önkifejező törekvéseinek.

Kiemelt feladatunk:

- ◆ Viselkedési nehézségekkel, zavarokkal küzdő gyermekek fejlesztése.
- ◆ Különbözőségek elfogadására való nevelés (Nem egyenlő a másság elfogadásával!)
- ◆ Az óvoda nevelje a gyermekeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- ◆ Szűkebb-tágabb környezet megismertetése, ami a szülőföldhöz való kötődés alapjainak segítségét szolgálja.
- ◆ Hazaszeretet érzelmi megalapozása.

A szociális és egyéni nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normái alapján.

Az érzelmi nevelés feladata általánosságban:

- ◆ A szokásrendszer kialakításával segítjük a gyermekek társas kapcsolatainak, erkölcsi tulajdonságainak alakítását.
- ◆ Közös végzett tevékenységgel erősítjük a közös munkát, közös együttlétet, a figyelmességet, a felelősségérzetet, a toleranciát, az önzetlenséget, a segítést.
- ◆ Nyugodt óvodai légkörben segítjük elő a társakkal való viselkedési szokásokat és a nyelvi kifejezőképességüket.
- ◆ A mesén keresztül erősítjük az anyanyelvi beszédet, a belső kép megteremtését.
- ◆ Közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása.
- ◆ A gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelmesség, kitartás, feladattudat, szabálytudat) szokás- és normarendszerének megalapozása.

3.3.1 Az értelmi nevelés, fejlesztés

Az óvodai nevelési módszerek segítségével a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek a rendszerezése, célirányos bővítése történik oly módon, hogy ezen keresztül fejlődjenek megismerő kognitív képességei:

- ◆ egyre pontosabb, valóság-hű észlelés.
- ◆ figyelemösszpontosításra való képesség
- ◆ gazdag képzeleti működés
- ◆ reproductív emlékezet
- ◆ problémamegoldó gondolkodás
- ◆ az alakuló fogalmi gondolkodás
- ◆ alkotóképesség fejlesztésének igénye

A gyermeknek állandóan szüksége van megerősítésre, hogy egyre jobban megismerje önmagát, képességeit, és bízjon abban, hogy meg tud felelni az elvárásoknak.

Fontos feladatnak tartjuk:

A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendezését bővítését.

Az értelmi fejlesztést az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével kell alakítani.

Alkotóképesség, képzelet, kreativitás fejlődését segítő, ösztönző környezet kialakítása.

Az érzelem által indított játékos tevékenységeken keresztül mélyíteni az értelmi képességek fejlődését. A gyermek kíváncsiságára, érdeklődésére épül a tanulás.

A kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradt gyermekekre egyéni fejlesztési tervet készíteni (differentiált nevelés).

Minden gyermek képességeit önmagához mérten alakítani. Az iskolába lépéshez szükséges tapasztalatok, alapismeretek és gyakorlati készségek kialakítása a cél. (beszéd, akarat, emlékezet, figyelem, szociális magatartás, problémamegoldó gondolkodás)

- ◆ A képességek, a tanulás iránti vágy, a belső gondolati képek, a képszerű, szemléletes gondolkodás, az anyanyelv és a kommunikációs képesség fejlesztése.

3.3.2 Anyanyelv

Az óvodás korú gyermekek szükséglete az irodalom, amely az anyanyelv örömét, varázsát, játékát is nyújtja számára. Mindennapos jelenléte nélkülözhetetlen a gyermek egészséges személyiségfejlődéséhez. A tevékenység közbeni kommunikáció, a tevékenységek mögött álló sokszínű élmény feldolgozása verbálisan ugyanúgy megtörténik, mint a tevékenységgel. A mintakövető, utánzás útján történő tanulás fejleszti leghatékonyabban a beszédet, ezért az óvónő beszédkultúrája kiemelt fontosságú.

Az óvodai élet bőséges alkalmat kínál a nyelvi fejlesztésre. A beszélgető körök lehetőséget adnak a beszédkedv növelésére, az egyéni élmények elmesélésére, egymás meghallgatására. A nyelvi kommunikációs játékok során keletkezett öröm, elégedettség fontos része a teljes érzelmi életnek, a társas együttlét erősödését is jelenti.

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Ha tehát az anyanyelvi nevelést fontosnak tartjuk, és a gyermeket nyelvi fejlesztésben részesítjük, nemcsak tisztábban és jobban fog beszélni, hanem a gondolkodása is fejlődik. Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat. Segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését.

Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Az óvoda fejlesztési feladatainak tehát a család, a környezet megismeréséből kell kiindulni, és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni.

A gyermekek beszédének fejlesztéséhez igyekszünk élmény dús, tapasztalatszerzésre is alkalmat adó helyzeteket teremteni, ahol bővülnek ismereteik, gazdagodik szókincsük, fokozódhat beszédkedvük.

A gyermekek tevékenységei:

- ◆ A gyermekek a közös tevékenységek során használják a párbeszéd különböző fordulatait, kifejezéseit.
- ◆ Beszélgetések kapcsán felelevenítik az elmúlt eseményeket, közeli, távolabbi terveket tűznek ki.
- ◆ Bekapcsolódnak csoportos beszélgetésekbe, szókapcsolatokat, szinonimákat ismernek meg.
- ◆ Szerep- és szituációs játék során gyakorolják a különböző beszédhelyzeteket, beszédmódokat.
- ◆ Bábjáték, különös tekintettel a csendes, visszahúzódó, gátlásos gyermekek megszólaltatására.
- ◆ Hangfejlesztő játékok a beszédhangok megkülönböztetésére.
- ◆ A néphagyományok felelevenítése, jeles napok megünneplése, népi játékok, mondókák gyakorlása.
- ◆ Szókincsbővítés, a nyelvhasználat gazdagítása az előforduló népies, vagy tájnyelvi szavak kifejezése által, színes, érzelem gazdag beszéd.
- ◆ Anyanyelvi játékok a beszéd és a gondolkodás fejlesztésére.
- ◆ Gondozási műveletek során párbeszéd kialakítása a szóbeli utasítás megértésének és követésének megfigyelése.

Módszertani alapelvek:

- ◆ Az óvodapedagógus beszéde követésre méltó, példaértékű legyen.
- ◆ Törekedjen a világos, érthető, de egyszerű és változatos mondatfűzésre.
- ◆ Kérdéseivel fejlessze a gyerekek gondolkodását, ösztönözze beszédre őket.
- ◆ Alakítson ki jó csoportlégbört, melyben a gyermek megnyílik, kialakul beszédkedve.
- ◆ Válaszoljon a feltett kérdésekre.
- ◆ Kísérje figyelemmel az egyéni beszéd-sajátosságokat.
- ◆ Változatos élményekkel fejlessze a gyermekek kifejezőkészségét.
- ◆ Igyekezzen megérteni a keveset, vagy hibásan beszélő gyermekeket.
- ◆ Gyakran kezdeményezzen beszélgetést egy-egy gyermekkel, de a gyermekcsoporttal is.

- ◆ Ne feledkezzen meg az egyéni fejlődés különbségeiről és a nevelési folyamat kétoldalúságáról, amely hangsúlyozottan érvényes az óvónő és a gyermekek között kialakuló nyelvi kommunikációra.

Figyelje a gyermekek kapcsolat felvételét kezdeményező megnyilatkozásait: érintés, kézfogás, közelebb húzódás, megszólítás.

4. Az óvodai élettevékenység formái és az óvoda pedagógus feladatai

4.1 Játék

A szabadjáték a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze. A pszichikumot, kreativitást fejlesztő, és erősítő, élményt adó tevékenység.

A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon hosszantartóan, és lehetőleg zavartalanul kell megvalósulnia. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából tagolatlan benyomásait a játékban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó tevékenységgé. A gyermek a játék által közvetíti gondolatait, érzelmeit. Megtanul együttműködni, beszélgetni, alkotni, megismerni a másik embert, képet alkotni a világról, és úgy érzi, alakítja is azt. Fantáziája gyarapszik, a játékon keresztül jut ismeretekhez, munkafolyamatokat sajátít el, tanul és így válik boldoggá.

Feladataink a játékkal kapcsolatban:

- ◆ Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése, amely lehetővé teszi a sokféle játéktevékenység önálló szervezését.
- ◆ A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára.
- ◆ Az ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához.
- ◆ Az egyéni élményeken túl közös élményszerzések kihasználása a játék fejlesztése érdekében.
- ◆ A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása.
- ◆ A játék útján megismertetjük őket a világgal, tárgyakkal, tárgyak tulajdonságaival, a valóság jelenségeivel, eseményeivel – ezzel a gyermek értelmi képességeinek fejlődését segítjük elő.
- ◆ A különböző jellegű játékokhoz az állandó és ideiglenes játszóhelyek kialakítása, eszközök biztosítása.
- ◆ Nyugodt játék biztosítása az udvaron is.
- ◆ A játékhoz szükséges feltételek biztosítása.
- ◆ A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a játékban.
- ◆ Az óvodáskorban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- ◆ A gyermek beszédkészségének fejlesztése a játékban.
- ◆ Az óvónő játéksegítő módszerei, a játék irányításának feladatai.
- ◆ Az óvónő mutasson mintát a játék apró fogásaira, tanuljunk meg ismételni egy – egy jól bevált játékot, rugalmasságot, folyamatosságot, spontaneitást vigyünk a nevelési folyamatba.
- ◆ Használjuk ki a népi játékokban rejlő személyiségfejlesztő lehetőségeket, biztosítva ezzel múltunk értékeinek megismerését, játékba való beépítését.

- ◆ Közös élményszerzési lehetőségek biztosítása a játék fejlesztéséhez.
- ◆ Az óvodapedagógus tudatos jelenléte, indirekt irányítása biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.
- ◆ Mindezt az óvodapedagógus feltétel teremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el.
- ◆ A tudásalapú társadalom és az élethosszig tartó tanulás alapja a kíváncsiság, önértékelés, rugalmasság, kreativitás. Ezek a képességek csak a játékban és a játék által alakulnak ki és fejlődnek.

4.2 Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tanulás természetes része a nevelési folyamat egészének. Szervezett tevékenység. A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés azért központi kérdése a tanulás folyamatának. Ez az oka annak, hogy komplex foglalkozások rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent. Fontos, hogy azok a tanulási tapasztalatok, melyeket óvodás korban szereznek a gyermekek, hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is.

Cél a teljes személyiség fejlődése, fejlesztése. Elsődleges cél az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése.

A gyermekek gyakorlati tevékenységbe ágyazottan jussanak el a képszerű, szemléletes gondoskodás szintjére. Az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben hasson a gyermekek motoros, szociális, verbális és mentális fejlődésére. A játékba integrált önkéntes és cselekvés tanulás az óvodai tanulás útja.

A tanulással kapcsolatos feladatok:

- ◆ Tanulást támogató környezet megteremtése során építsünk a gyermek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
- ◆ Problémaszituációk teremtése.
- ◆ A gyermekek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése.
- ◆ A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenység biztosítása.
- ◆ A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése.
- ◆ Értelmi képességek fejlesztése.
- ◆ Az óvónő biztosítsa a tanulás, tapasztalatszerző, képességfejlesztő, ismeretközvetítő hatásának érvényesülését.
- ◆ Az óvodai tanulás épüljön a játékos jellegre, eszközben, eljárásban és módszerekben.
- ◆ A tanulás tartalma, vagyis a tapasztalatok és ismeretek elsősorban a gyermekek közvetlen környezetéből származzanak.
- ◆ Érzékelés, észlelés, figyelem, gondolkodás, emlékezet, képzelet fejlesztése (értelmi képességek).
- ◆ A kutatásra, felfedezésre, vizsgálódásra, gyűjtögetésre ösztönző lehetőségek megteremtése.

- ◆ Adjunk lehetőséget a gyermeki kreativitás kibontakozására.
- ◆ Személyre szabottan, pozitívan értékeljük.

A tanulás lehetséges formái:

- ◆ Utánzásos minta és modellkövetés
- ◆ Spontán játékos tapasztalatszerzés
- ◆ A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- ◆ Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés
- ◆ Felfedezés, játékos cselekvéses tanulás
- ◆ Gyakorlati feladat megoldás
- ◆ Gyakorlati probléma és feladatmegoldás
- ◆ Az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás
- ◆ Kötetlen, kötelező foglalkozás, szabad foglalkozás

4.3 Közösségi életre való felkészítés

Pedagógiai programunk négyes feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztéséhez. Ezen képességek fejlesztése nagyon fontos az életre nevelés szempontjából. A tulajdonságok, a képességek, a készségek, szükségletek olyan rendszerét kívánja formálni, amelynek segítségével a gyermekek részvétele a nap életben egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik. A gyermekek alkalmazkodnak egymáshoz, és maguk is alakítják a közösségi szokásokat. Nyitottak, és képesek az adott tevékenység elvégzéséhez.

A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják. Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű fejlődéséhez.

A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és a tevékenykedtetésen legyen a hangsúly. Mindent kipróbálhasson a gyermek, ami számára nem veszélyes.

Feladatunk:

- ◆ Az egyéni élményen túl, a közös élmény erősítése.
- ◆ A követelményeket az egyéni bánásmód érvényesítésével gyakoroltatni.
- ◆ A bizalom légkörének megteremtése.
- ◆ Állandó és alkalmi megbízatásokkal a közösségért érzett felelősségtudat fejlesztése.
- ◆ Egymás segítése a játék, a gondozás és egyéb tevékenységének folyamatában.
- ◆ A megfelelő szabályok a gyermekek védettségét, nyugalmát, biztonságát segítik elő.
- ◆ A gyermekek egymás közötti beszélgetésének, a kommunikáció fejlődésének biztosítása.
- ◆ Éreztessük a gyermekkel, hogy a közösség tagja, hogy szükség van rá.
- ◆ A konfliktusok megoldásában az óvónő szükség szerint nyújtson segítséget.
- ◆ A pozitív gyermeki tulajdonságok megerősítése, a negatív tulajdonságok „kiszorítása” (okok felkutatása)
- ◆ A másság elfogadása, a tolerancia kiemelése.

Kapcsolatunk a szülőkkel az óvodákor végéig nyitott, együttműködő (fogadóóra, nyílt nap, szülői értekezlet). Az óvoda nyitottsága hagyományok teremtésével: nyilvános közös programok, ünnepek segítségével tovább növelhető. (Születésnapok, névnapok, ünnepek, farsangi bál stb.)

Feladatunk az új lehetőségek feltárása a kistérségi együttműködés területén.

4.4 Munka jellegű tevékenységek

A gyermek munkajellegű tevékenysége: örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység.

A munkatevékenység a gyermeki személyiség formálásának fontos eszköze. Átala fejlődnek olyan személyiségjegyek, mint a kötelességtudat, az önállóság, a felelősségérzet, a kitartás. Jól szolgálja a testi fejlődést, a mozgást. A tevékenységek során építjük a gyermek utánzási vágyára, kíváncsiságára, a szabad választás lehetőségét meghagyva, a fejlődés jellemzőire.

Arra szoktatjuk a gyermekeket, hogy a munkát szükséges és hasznos dolognak tekintsék. A munka jellegű tevékenység is tartalmaz játékos elemeket. Az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során a gyermek megéli a közösségért való tevékenykedés örömét is, ami normák, értékek, szabályok kialakulásához vezet.

Feladataink:

- ◆ Örömmel, szívesen végzett aktív tevékenység legyen.
- ◆ Keltsünk érdeklődést a munka iránt.
- ◆ Munkakészségek és képességek kialakítása.
- ◆ A munka folyamán erősítjük a gyermekben a segítséget, együttműködést, az együttes munkáért érzett felelősséget.
- ◆ Biztosítsunk megfelelő, biztonságos eszközöket a sokszínű tevékenységhez.
- ◆ Kiemelt helyet kapjon a nevelés folyamán a biztonsági és egészségügyi előírások betartása, betartatása.
- ◆ Munkavégzéshez szükséges attitűdök alakítása
- ◆ Saját és mások elismerésére nevelés
- ◆ A munka fejlesztő értékelése konkrét, reális legyen, a gyermeket saját magához mérten értékeljük.

Az óvodai munka területei az óvodákban:

- ◆ Önkiszolgálás – saját személyével kapcsolatos feladatok elvégzése – felnőtt segítségével.
- ◆ Naposi munka – fejlettségtől függően a kialakult szokásoknak megfelelően örömmel végezzék el a feladatokat.
- ◆ Alkalomszerű megbízatások – a nap folyamán kialakult tevékenységek közben kisebb segítségeket kérhetünk.

Növény és állatgondozás:

- ◆ Óvodán belül: élősarok, akvárium, virágoskert
- ◆ Óvodán kívül: a családok bevonásával részt vehetünk egy-egy munka megismerésében (almaszüret, disznótor stb).
- ◆ Szükségleteket kielégítő munka: olyan tevékenységek, melyeket élveznek a gyermekek (sütés, vitaminaláta készítés).
- ◆ Környezet rendjének megőrzése: óvodáink a környezetvédelmi munkaközösség tagjaival az élen, szervezeten és tudatosan óvják, védik a természetet, és erősítik a gyermekekben az ehhez kapcsolódó viselkedési normákat.
- ◆ Felvállalt feladatok: Az óvodák külső és belső környezetének tisztántartása. Az évszakoknak megfelelő munkavégzés. Sepregetés, hólapátolás stb.

A gyermeki munka sajátosságai:

- otthonról hozott tapasztalatokon is alapul
- önállóan választható
- rendszeres, folyamatos.

4.5 Szabadidős tevékenység

A szabadidős foglalkozásoknak azért kell megtalálni a saját helyét és szerepét óvodai nevelésünk során, hogy a gyermek megtanulhassa, hogyan gazdálkodik az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésére álló idővel. Ügyelnünk kell arra, hogy ne csak külső irányítás alapján tevékenykedjen. Az egész napos óvodai életben erre délután nyílik lehetőség.

Tevékenységi formák:

- ◆ környezet és természetvédelem
- ◆ bábozás, nyelvi játékok megismerése

4.6 A komplex foglalkozások rendszere

A komplex foglalkozások lényege:

Komplex rendszereket, folyamatokat értelmeznek az óvodás gyermek szintjén. A foglalkozásokat probléma centrikusság és egy-egy vezető szempont megléte jellemzi. A foglalkozásokon tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket.

Felosztásuk:

A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások:

- anyanyelv

A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások:

- ◆ Művészeti tevékenységek
  - mese-vers, dramatizálás, bábozás
  - ének-zene, énekes játék
  - vizuális tevékenység
- ◆ Természet – társadalom – ember
  - Az egyén társadalmi feladatait tudósító, képességeit fejlesztő ismeretek, tevékenységek
- ◆ Testnevelés

4.7 Matematikai tartalmú tapasztalatszerzés

A matematika az óvodai nevelésben, komplex formában a gyermek észlelésére, érzékelésére, tevékenységére, tehát megismerési vágyára épül. A matematikai nevelést tehát komplex feladatként értelmezzük. Mindenkor figyelembe kell venni a gyermekek életkori sajátosságait.

Az óvodai nevelésnek építenie kell a gyermek korábbi tapasztalataira. Az óvodában, az életkori sajátosságok miatt a matematikai tanulás több formája valósul meg:

- utánzásos, minta- modellkövető,
- spontán, játékos tapasztalatszerzéssel,
- az óvónő által irányított megfigyelésre épülő,
- gyakorlati probléma- és feladatmegoldó,
- a gyermeki kérdésekre adott magyarázatok,
- az óvónő által kezdeményezett foglalkozások.

A gyermekek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelés építhet ezekre a korai tapasztalatokra, még akkor is, ha azok pontossága csak a gyermek számára fontos, érzelmileg hangsúlyos helyzetekben megbízható. Az óvodáskort jellemző gondolkodási sajátosságokkal (invariancia, állandóság hiánya) a matematikai nevelés folyamán is számolni kell. Fontosnak tartjuk, hogy kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket idővel kövesse a tudatosabb nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel.

Amikor a környezet megismeréséről beszélünk, fontos leszögeznünk, hogy a tárgyak, jelenségek tulajdonságainak alapvető jegyei közé tartoznak formai, mennyiségi jellemzőik, halmazállapotuk is.

A környezet változásainak megfigyelése sem képzelhető el matematikai alapismeretek nélkül. A matematikai tapasztalatszerzés tehát természetes környezetben a legeredményesebb. A matematikai nevelés hozzájárul a gyermekek külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozásához.

A környezet megismerése során szerzett élmények, tapasztalatok a matematikai tevékenységek lehetőségének tárházát kínálják a nevelés számára.

Játék és szabadidőben folyamatosan létrejönnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására. Kötött formában rendszerezzük, rögzítjük – gyakorlással – a megszerzett ismereteket, a tehetséges, a hátrányos helyzetű és etnikai kisebbséghez tartozó gyerekek fejlesztésére külön figyelmet szentelünk.

Cél: megteremteni annak a lehetőségét, hogy tevékenykedés, cselekvés során fejlődjenek gyermekeink képességei, alakuljon ki bennük pozitív viszony a későbbi matematikához úgy, hogy közben többször megélhetik, átérezhetik a felfedezés, rátalálás, felismerés és tudás örömeit.

Fejlesztő – nevelő munkánkat a valóság megismerésével, érzékelés, észlelés, megfigyelés útján két szinten erősítjük.

I. szint:

Matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése.

II. szint:

Intenzív fejlesztés, iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerzése, részképességek, műveletek, szokások elsajátítása. Eligazodás a gyakorlati életben, a tevékeny élet megkedveltetése.

Módszertani alapelveink

- ◆ Pozitív érzelmi viszony kialakításával segítjük a problémahelyzetek megoldását.
- ◆ Érdeklődésüket felkeltve, képességeikre építve fejlesztjük a matematikai ismereteiket.
- ◆ A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten, és kötötten valósítjuk meg.
- ◆ Szemléletesség, érthetőség jellemzi a matematikai ismeretátadásunkat.

Gyermeki tevékenységek:

- ◆ Aktivitásuk és érdeklődésük során tapasztalatokat szereznek a közvetlen és tágabb természeti, emberi – tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól.
- ◆ Tárgyakat, személyeket, halmazokat hasonlítanak össze, válogatnak szét, sorba rendeznek, összemérnek, párosítanak szabadon, vagy megnevezett tulajdonságok szerint.
- ◆ Tárgyak, eszközök, személyek segítségével, manipulálással matematikai tevékenységeket végeznek.
- ◆ Sorozatokat készítenek mennyiségi tulajdonságok szerint.
- ◆ Egyszerű megállapodásokat fogalmaznak meg, eldöntik annak igazságát.
- ◆ Változásokat ismernek fel, megmutatnak, megneveznek.
- ◆ Irányított összehasonlításokat végeznek, kérdések szerint.
- ◆ Tárgyakat, halmazokat mérnek össze matematikai tulajdonságok alapján.
- ◆ Megismerik a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmát, fő és sorszámokat.
- ◆ Szabadon építenek különféle elemekből, lemásolnak, síkbeli alkotásokat hoznak létre.
- ◆ Tapasztalatokat szereznek a tükrös és nem tükrös alakzatokról.
- ◆ Tájékozódnak a térben és síkban ábrázolt világban, nyitott és zárt vonalak között.
- ◆ Azonosítják és megkülönböztetik az irányokat.

Sikerkritérium

Matematikai nevelésünk akkor sikeres, ha a gyerekek többsége matematikai tapasztalatait sikeresen alkalmazza mindennapjainkban.

Kapcsolat más nevelési területekkel

Szoros kapcsolata a nevelés többi területével, leginkább a környezet megismerésére neveléssel, amely segíti a gyermekek külvilágról szerzett tapasztalatainak feldolgozását, és ezzel segíti értelmi s érzelmi fejlődésüket.

4.8 Művészeti tevékenységek

A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése, az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődik. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekekre. Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerűen átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermeket. A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekre.

A művészeti nevelés mindenekelőtt az egyéniség színeinek kibontakoztatását jelenti. A kreativitás, az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Az óvodáskorban hihetetlenül nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakoztatásának.

Az óvodában a gyermek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő. Minél több alkalmat kell adni arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban, az ének-zenében, a bábozásban, a rajzolásban, stb. kifejezésre juttassák. A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú feladat.

A művészeti tevékenységek fogalom rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű. Ebbe a fogalomkörbe a mese-vers, az ének-zene, a bábozás, a tánc, a játék, a dramatizálás, a festés, az agyagozás. A rajzolás, a barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája. A művészeti tevékenységek tehát nem egy foglalkozást jelölnek, hanem olyan tevékenységeket, melyeket játékidőben, vagy a szabadidőben éppúgy gyakorolhatják a gyerekek, mint a nap folyamán bármikor.

4.8.1 Verselés, mesélés, dramatizálás, bábozás

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására.

Az irodalmi nevelés magában foglalja a népmesét, népi mondókát, és igényesen válogatott irodalmi alkotásokat. Élmény a kisgyermek számára, érzéki benyomásokból ered, és érzelmi állapotot hoz létre, erkölcsi tartalma van, oldja a szorongást, kifejleszti a belső képteremtés képességét.

A vers és a mese, a ráfordított idő és a gyakoriság tekintetében túlnő egy foglalkozási ág keretein. A gyermekkel való, közös és játékos beszédkapcsolat egyik nagy lehetősége, a kicsinyek szellemi szükségleteinek kielégítése beszéd – tanulás – tanítás, szórakoztatás, kellemes időtöltés, együttes élmény. A nap folyamán bármikor hallgathatunk verset, mesét. Ilyen értelemben a mese és a vers része az egész óvodai életet átfogó anyanyelvi nevelésnek.

A tevékenység célja: a gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsfejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a mágiussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

A gyermeki önkifejezés egyik módja, ha a gyermekek saját maguk is alkothatnak verset, mesét. Ezeket mozgással vagy ábrázolással is kombinálhatják.

Módszertani alapelveink

- ◆ A felnőttek példamutató, érthető, tiszta beszédükkel, észrevétlenül bővítik a gyermekek szókincsét.
- ◆ Az egyéni bánásmód elvét figyelembe vesszük a tehetséges, a saját nevelési igényű, illetve a cigánygyerekeknél.
- ◆ A hangsúly az erkölcsi fejlődésen legyen.
- ◆ Kortárs művek is szerepelnek az irodalmi anyag kiválasztásában.
- ◆ Mindennapi mondókázás, verselés.
- ◆ A gyerekek aktivitására építve a mese, vers szokásrendszerének alakítása.
- ◆ Kielégítjük az irodalmi alkotások segítségével a gyermekek testi kontaktusigényét, ezzel is erősítjük a felnőtt gyermekek közötti érzelmi kapcsolatot.
- ◆ Ösztönözzük a gyermek aktivitását.
- ◆ Törekszünk a személyiség, az élő emberi kapcsolatok sokféle érzékeltetésére.
- ◆ Erősítjük a mesélésnél, verselésnél a mozgás és az énekes játék kapcsolatát.
- ◆ Szem előtt tartjuk a ritmus, a hangzás elsődlegességét.
- ◆ Ösztönözzük a gyermeket, a verssel, mesével kapcsolatos spontán kérdéseik feltevésére, beszélgetésre.

- ◆ Biztosítjuk a mondóka, vers többszöri előfordulását a gyermek igényei szerint.
- ◆ Segítjük helyes hangoztatással, szövegmondással az előforduló hibák kiküszöbölését.
- ◆ Szem előtt tartjuk, a szabad választás lehetőségét és jogát.
- ◆ Törekszünk a pozitív megerősítésre, a derűs légkör kialakítására.

Gyermeki tevékenységek

- ◆ A gyermekek már bölcsődében, kiscsoportban gyakorolják a hangokkal, szavakkal való játékot.
- ◆ Érthetően beszélnek, tisztán, folyamatosan egyre bővülő szókinccsel.
- ◆ Mondókáznak, verselnek, mesét mondanak, mindezt örömmel, önként és aktívan végzik.
- ◆ Elmondják, eljátsszák, elbábozzák a tanult meséket, verseket, történeteket, készítsenek hozzá eszközöket.
- ◆ A szerepek elosztása lehetőleg konfliktus nélkül történik.
- ◆ Dajkarímek, altatók, hintáztatók, ujjkiszámolók, népi mondókák közvetlen közös mondogatása.
- ◆ Dallammal kísért mesék, állatmesék, rövid egyszerű történetek az irodalomból.
- ◆ Képeskönyv nézegetése (bármikor legyen rá alkalmuk).

Sikerkritérium

A gyermekek nagy többsége örömmel mond és hallgat verset, mondókát, mesét.

Kapcsolat más nevelési területekkel

A mese – vers legszorosabban összekapcsolódik az anyanyelvi neveléssel, zenével, az énekkel, a mozgással, mozgásos játékokkal, mert az irodalom, ezen belül a mese – vers eredeti formájában nem írott, hanem, elénekelt, eltáncolt szó volt – a kisgyermek ebben az ősi formában műveli és élvezi.

4.8.2 Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

Az esztétikai nevelés egyik területe, amely olyan emberformáló erő, ami kihat az egész személyiségre. Az értékes zene fogékonnyá teszi az embert a szép befogadására, formálja ízlését, emberi magatartását. Célunk a gyermekek zene iránti fogékonyságának felkeltése, a befogadásra való képesség megalapozása.

A népzenei nevelésének a saját néphagyományából kell kiindulnia, hiszen itt alkot a nyelv és a dallam tökéletes egységet.

Népi gyermekjátékok, táncok az óvoda nevelési gyakorlatában megvalósulnak.

A szülőföldhöz való kötődés, a hazaszeretet megalapozása, az ének-zene, énekes játék és gyermektánc jó gyakorlatokat ad.

Az óvodában a környezet hangjainak megfigyelése az éneklés, a zenélés felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenység során a gyermekek felfedezik a dallam a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. Magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. A népdalok éneklése, a gyermek néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, tovább lépését segítik. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyermekekkel. A néphagyományörzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva, megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó

mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés, vagy a séták és kirándulások.

A tevékenység célja: a közös éneklés, közös énekes játék örömeinek megéreztetése, hogy azon keresztül formálódjon a gyermekek zenei ízlése, esztétikai fogékonysága. A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, ami megalapozhatja zenei anyanyelvünket.

Feladataink

- ◆ Motiváljuk a gyermeket, hogy önként és szívesen tartsák be a dalos játékok szabályait.
- ◆ Magyar népdal kincset hallgassanak gyermekeink.
- ◆ Segítségnyújtással, fokozatosan kívánjuk meg a tiszta éneklést, gyermekek mozgásának rendezett, esztétikus formáját.
- ◆ A zenei tevékenységekkel fejlesztjük önállóságukat, zenei alkotókedvüket.
- ◆ Vidám játékokkal, változatosan, sokféle formában közös élményt biztosítunk a gyerekeknek.
- ◆ Megmutatjuk, bemutatjuk a magyar beszéd finom ritmusváltozásait, a szép kiejtést.
- ◆ Törekszünk a játékoság és a fokozatosság elvének érvényesülésére.
- ◆ Kihasználjuk a zenei nevelés érzelmi hatását, feszültségoldó voltát.
- ◆ Törekszünk a közösségi érzés kialakítására és megerősítésére, hiszen a körjátékok közösségi jellege e téren sok fejlesztési lehetőséget biztosít.
- ◆ Kihasználjuk a zenei nevelés adta lehetőségeket az értelmi nevelés fejlesztése érdekében is.
- ◆ Az óvodapedagógus a gyermeki személyiség tiszteletben tartásával erősítse a gyermekben a zene, a mozgás, a hagyományok iránti érdeklődést, szeretetet.
- ◆ Az életkori sajátosságok figyelembevételével törekszünk arra, hogy a gyermekek ismerkedjenek meg népdalokkal, gyermek játékdalokkal, népi játékokkal.
- ◆ Zenei anyagunk kiválasztásában igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások is szerepelnek.
- ◆ A fokozatosság elvét követjük a zenei anyag feldolgozásában, a játékok sorrendjében, a zenei képességek fejlesztésében.
- ◆ A gyermeki motiváltság és aktivitás elvének figyelembe vételével tegyük lehetővé, hogy minél gyakrabban mozogjanak, énekeljenek, táncoljanak szabad levegőn.

Gyermeki tevékenységek

- ◆ A gyermekek reagálnak a zenére mozdulataikkal, tekintetükkel, hangadással.
- ◆ Mondókáznak, érzik az egyenletes lüktetést, tapsolnak.
- ◆ Játékos mozgásokat végeznek, mondókákra, dalokra, dalos játékokra.
- ◆ Tisztán, szép szövegkiejtéssel énekelnek, mondókáznak.
- ◆ Különböző hangerővel énekelnek.
- ◆ Dallamot kézmozdulattal kísérik.
- ◆ Hallás alapján visszaénekelnek.
- ◆ Ritmusmotívumokat tapsolnak.
- ◆ Megismerik néhány hangszer használatát, használják őket.
- ◆ Térformákat alakítanak, egyszerű tánclépéseket ismernek meg.
- ◆ Zenei fogalmakat összekapcsolnak.
- ◆ Dallamokat találnak ki, dallamokat újítanak, zörejeket különböztetnek meg.
- ◆ Cigánygyermek táncudása megjelenik a zenei nevelésben.

- ◆ Höcöggetők, lovagoltatók, ölbeli játékok, játékos utánzó mozzanatokkal kísért népdaljátékok, mondókák.
- ◆ Egyenletes lüktetést is érzékeltető játékos mozdulatok.
- ◆ Tiszta, szép, egyéni és közös éneklés.
- ◆ Zene hallgatása
- ◆ Dalok ritmusának, ütemének megkülönböztetése, mozgása.
- ◆ Hagyományörző tevékenységek során népdalok, népi dalos játékok megismerése.
- ◆ Ütőhangszerek használata – dob, cintányér, triangulum, csörgők stb.
- ◆ Szabad levegőn végzett harmonikus testmozdulatokkal kísért éneklés, táncolás, mozgás.

Sikerkritérium

A gyermekek nagyobb többsége szívesen és örömmel mondókázik, énekel, táncol, mozog zenére.

Kapcsolat más nevelési területekkel

Legszorosabb kapcsolatban az anyanyelvi és az érzelmi neveléssel jár. Erősíti az interperszonális kapcsolatokat, az értelmi fejlődést segíti. A közösen átélt zenei örömök és élmények elszakíthatatlan szálakkal kapcsolják össze a gyermekeket és a felnőtteket.

A zenei élmény szorosan kapcsolódik a mese-vers és ábrázolási tevékenységekhez, mert serkenti a gyermekek kép és irodalmi alkotások iránti kíváncsiságát.

Szoros a kapcsolata a testneveléssel, hiszen miközben felidézi a mondókákat, dalokat, ezáltal fejlődik, formálódik, rendezettebbé válik mozgása, testtartása esztétikusabb lesz.

4.8.3 Rajzolás, mintázás, kézimunka, festés

A tevékenység célja: a gyermek élmény és fantázia világának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek tér – forma – szín képzeletének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermekek által megérthető világ tárgyai és eseményei. Ugyancsak kitűnően hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára, az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítás, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek.

Ezen tevékenységek az óvónő által biztosított feltételekkel, az egyéni fejlettséghez és képességhez viszonyítva segíti a képi – plasztikai kifejezőképesség, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését.

A gyermek tér, forma, szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását segíti.

Komplex folyamat, hiszen magába foglalja az esztétikai élmények elsajátítását, az esztétikai befogadáshoz szükséges készségek kialakítását, érzelmek felkeltését, helyes esztétikai ítéletek és ezzel az esztétikai ízlés kialakítását, alkotói készségek megalapozását.

Módszertani alapelveink

- ◆ Szem előtt tartjuk, hogy a gyermekeket esztétikus, gondolkodásra, alkotásra ösztönző tárgyakkal vesszük körül.

- ◆ A gyermekek eltérő életkori sajátosságait figyelembe vesszük vizuális fejlődésüknél.
- ◆ Megerősítjük a gyermekeket formateremtő szándékukban, eredetiségükben, kreativitásukban.
- ◆ Új ötletek adásával ösztönözzük a gyermekeket gyűjtött tárgyakkal való építésre, téralakításra.
- ◆ Játék közben biztosítjuk azokat az eszközöket, amik vizuális részfunkciókat, finommotorikájukat fejleszti.
- ◆ Figyelemmel kísérjük az építgetés egyéni próbálkozásait.
- ◆ A népművészeti elemekkel való ismerkedés is fontos eszköze a személyiség fejlesztésnek.
- ◆ Szükséges az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, az esztétikai élmények befogadására, a környezet esztétikai alakítására.
- ◆ Ösztönözzük a gyermekek komponáló képességének kibontakozását.
- ◆ Engedjük érvényesülni a gyermek egyéniségét a színhasználatban, képalkotásban.
- ◆ Erősítjük próbálkozásaiban a formateremtő szándékot, kreativitást, eredetiséget.
- ◆ Lehetővé tesszük a változatos anyaghasználatot.
- ◆ Törekszünk a környezet szépítésére.
- ◆ Gondoskodunk a folyamatos bemutatásról (csoportszobában és a szülők által látható helyen).

Gyermeki tevékenységek

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Képalakítás:

- ◆ Rajzolnak, festenek, anyaglenyomatokat, képi kompozíciókat készítenek, emlékezet, képzelet, megfigyelés alapján ábrázolnak, díszítenek, alkotnak, manipulálnak a különböző anyagokkal.
- ◆ Tépnek, vágják, ragasztanak, varrnak, fonnak, szőnek, hajtogatnak, különböző, lehetőleg természetes anyagok felhasználásával.
- ◆ Képeket alkotnak nagyméretű helyen: udvaron, aszfalton, kerítésen.
- ◆ Megismerik, és bátran használják a színeket.
- ◆ Érdeklődés a környezet színei iránt.
- ◆ Rajzolás nagy méretben (udvaron földre, aszfaltra krétával).
- ◆ Színre, formára, kompozícióra vonatkozó tapasztalatok és megfigyelések.
- ◆ Mesék, történetek, események elképzelése, képi ábrázolása.
- ◆ Képeskönyv, leporelló készítése képekből, további díszítése saját rajzaikkal.
- ◆ Egyéni és közös kompozíciók rajzolása, festése eltérő formájú, nagyságú, anyagú papírra, élmények, vagy elképzelések szerint.
- ◆ Fő és keveréssel előállított színekkel kompozíciók, bábok, álarcok, díszletek festése, rajzolása.
- ◆ Emberalakok környezetben található kedves, érdekes tárgyak, formák, jelenségek megfigyelése, emlékezet alapján történő megjelenítése.

Plasztikai munkák:

- ◆ Emberalakot, állatfigurát mintáznak.
- ◆ Játékot, modelleket, bábokat, ajándékokat készítenek, barkácsolnak.
- ◆ Díszítik az elkészült alkotásokat.

- ◆ Természeti tárgyak gyűjtése, összehasonlítása, szétválogatása, csoportosítása.
- ◆ Formákra, alakíthatóságra vonatkozó tapasztalatszerzés.
- ◆ Mintázott figurák téri kompozícióba rendezése.

Építés:

- ◆ Nagy térben, nagyobb elemekből, anyagokból és saját testükből - búvóhelyeket, házat, kuckót, sátrat és térbeli alakzatot hoznak létre.
- ◆ Különböző makettet építenek, és berendeznek saját maguk alkotta elemekből.
- ◆ A környezetben található esztétikus jelenségek megfigyelése.
- ◆ Térbeli tapasztalatok és megfigyelése.
- ◆ Évszakok kihasználása építkezésnél (hó, homok, víz).
- ◆ Műalkotások nézegetése, megismerése.
- ◆ Művészeti albumok nézegetése.
- ◆ Nagyobb makettek készítése közösen.

Műalkotások nézegetése:

- ◆ Múzeumokkal, kiállításokkal, műemlékekkel, szép parkokkal, kézműves műhelyekkel ismerkednek.

Sikerkritérium:

A gyermekek nagyobb csoportja örömet lel a különböző vizuális tevékenységekben, változatos technikát alkalmazva helyesen használják az eszközöket.

Kapcsolat más nevelési területekkel

Legszorosabb kapcsolatban az érzelmi és környezeti neveléssel van. Ábrázolás során megjelenítik érzelmeiket, hangulatukat, környezethez való viszonyukat, ábrázolják tágabb – szűkebb környezetüket.

Tartalmában és feladataiban konkrét összefüggést mutat a játékkal, a környezet megismerésére neveléssel, a matematikai neveléssel. Az anyanyelvi neveléshez elsősorban a szavak mögötti képzelettartalom formálásával járul hozzá. Az ábrázoló tevékenységhez és annak tartalmához kapcsolódó beszéd rögtönzésével, a mesék – versek kép megjelenítésével a gyermekek gondolkodása, nyelvi kifejezőkészsége sokoldalúan fejlődik.

4.8.4 Külső világ tevékeny megismerése

Ez a komplex foglalkozás, mint elnevezéséből is kiténik, szeretné egységben megmutatni és értékelteni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető.

A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természet közeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermekek számára. Azt kell benne megerősíteni, hogy mennyire összefügg mindez egymással, és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex foglalkozások legtöbb esetben a szabad természetben, vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire. E képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretnek.

A komplex foglalkozáson tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről. Már az óvodában fel lehet, és fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. A gyermeket demokratikus társadalmi rendben való élésre készítjük fel, amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Meg lehet éreztetni a gyermekkel, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni. A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges. Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak) tisztelete és szeretete is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége, és természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia.

A környezetvédelem vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvehető és beépíthető a komplex foglalkozások rendszerében.

Cél: a közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti – emberi – tárgyi világ értékei iránt. A környezet megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása.

Környezeti nevelési elveink, környezettudatos magatartás megalapozása:

- ◆ Célunk a szemléletformálás és ezzel együtt a környezettudatos gondolkodás kialakítása. Előtérbe kerül az ismeretközvetítés, a helyi környezeti problémák megismertetése, megoldása, illetve a helyi környezeti értékek megismertetése, és aktív megóvása.
- ◆ A gyermekek ismereteit élménynyújtással bővítjük.
- ◆ Kialakítjuk a gyermekekben a pozitív érzelmi viszonyt a természethez, az emberi alkotásokhoz, személyes példamutatáson keresztül.
- ◆ Érvényesítjük a környezet tevékeny megismerését a gyermekek aktivitására építve, erősítve a felfedezésben az önállóságot.
- ◆ Törekszünk a komplexitásra, a környezeti összefüggések megismerésében.
- ◆ Szem előtt tartjuk a tudományos alapú ismeretek nyújtását, érthetőségét.
- ◆ Hangsúlyozzuk a környezetvédelem jelentőségét.
- ◆ A természet védelmére, a természeti értékek megbecsülésére nevelünk.
- ◆ A gyermekeket olyan ismeretekhez juttatjuk, amelyek segítik őket az életkoruknak megfelelő biztos eligazodáshoz, ismeretek folyamatos elsajátításán keresztül.
- ◆ Szelektív hulladékgyűjtést alkalmazunk az óvodában, amiben a gyermekek is tevékenyen részt vesznek. Erre a szülőket is ösztönözzük.
- ◆ A víz, áram, gáz takarékos használatára neveljük óvodásainkat.
- ◆ Figyelembe vesszük a szűkebb környezet, a családi kultúra értékeit.
- ◆ Fontos, hogy az óvoda elősegítse a gyermek önálló vélemény alkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában is.

Gyermeki tevékenységek

- ◆ A gyermekek az óvónő irányításával a mindennapi tevékenységek közben megismerkednek környezetükkel.
- ◆ Képesek tájékozódni az óvoda környékén és helyiségeiben.
- ◆ Megfigyelik a természeti környezetet, és élményeket gyűjtenek.

- ◆ Örömmel gyűjtik a természet kincseit.
- ◆ Szívesen beszélnek élményeikről, kérdéseket tesznek fel.
- ◆ Felfedezéseik során olyan tapasztalatok birtokába jutnak, melyek a környezetben való biztos eligazodáshoz szükségesek.
- ◆ A felfedezések során élményekhez jutnak, melyek erősítik kötődésüket a természethez, megtanulják annak védelmét.
- ◆ Szimulációs játékokban megjelenítik a velük történő eseményeket, az általuk ismert foglalkozásokat, megnevezik a testrészeket, érzékszerveket és azok védelmét, egészségvédelmét.
- ◆ Ismerik a helyes gyalogos közlekedés szabályait, a főbb közlekedési eszközöket.
- ◆ Színeket és árnyalatokat felismerik különböző tevékenységek közben.
- ◆ Megfigyelik a növények, állatok fejlődését különböző időszakokban.
- ◆ Megismerik az állatokat, azok jellemző tulajdonságait, össze is hasonlítják őket.
- ◆ Tevékenyen részt vállalnak az óvodai környezet formálásában.
- ◆ Család tagjai, munkáját, játékokban reprodukálják.

Sikerkritérium:

Környezeti nevelésünk akkor hatékony, ha a gyermekek nagyobb csoportjában pozitív viszony alakul ki, és megfelelő ismereteket szereznek környezetükről.

Kapcsolat más nevelési területekkel

A természeti és társadalmi környezet témakörei átfogják, körülölelik a többi nevelési területet. Maguk a természeti és társadalmi témakörök is több ponton kapcsolódnak egymáshoz, összefüggnek.

Szervesen kapcsolható a gyermekek alapvető tevékenységéhez, a játékhoz. A természeti és társadalmi környezetből szerzett ismereteiket játékukban felhasználják, és folyamatosan gyakorolják, munkatevékenységükben alkalmazzák.

A látvány az esztétikum érzelmileg viszi közelebb a gyermekeket a természethez. Az attitűd pozitív irányú formálásához segítségül hívhatjuk a művészeteket.

Tevékenységeket végezhet a gyermek: természetes anyagokat gyűjthet, lenyomatokat, képeket készíthet. Bábokat, figurákat készíthetünk ezekből az anyagokból, vagy a csoportszobát díszíthetjük vele, motiváláshoz használjuk őket.

Matematikai foglalkozással: eszközként alkalmazzunk természetes anyagokat. A relációs összehasonlításokat a természet megfigyelésekor gyakorolhatjuk számtalan szituációban.

Mindez nem nélkülözheti az anyanyelv használatát, hisz közvetítő az emberi kapcsolatokban. Beszédkészséget fejlesztünk, szókincset gyarapítunk, miközben a természeti és társadalmi környezettel ismertetjük meg őket.

4.8.5 Mozgás

Egészséges életmódot erősítő tevékenység, amelyet minden gyermek számára biztosítani kell.

Az egészség fejlesztés korszerű értelmezésében a mozgás és az értelmi fejlődés egymást erősítik. Kedvező hatásuk hangsúlyozásával, az érzelmi biztonságban történő gyakorlási formák fejlesztik óvodásainkat.

A rendszeres egészség fejlesztő testmozgás a gyermek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei.

Az óvodáskor a természetes hely- helyzetváltoztató és finommotoros mozgáskészségek tanulásainak, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőséget, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembe vételével. Ajánlatos tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdni. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje, előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgásműveltség fejlődésének. A természet erőivel – napfény, levegő, víz – történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi testnevelést lehetőleg a szabadban célszerű megtartani.

Az intenzív változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A jó eredmény eléréséhez az optimális tárgyi feltétel biztosításán túl nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 20-30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlődéséhez is.

A mindennapi testnevelés hatásának maximális kifejtéséhez szükségesek olyan objektív és szubjektív feltételek, melyek lehetőség szerint valamennyi óvodában megvalósíthatók, és amelyek megsokszorozzák az egyébként elérhető eredményeket.

A tevékenység célja: a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. Cél továbbá a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

A társra figyelés képességének alakítása.

Módszertani alapelveink

- ◆ Érvényesítjük a játékosság elvét, alkalmazkodva a csoport általános fejlettségi szintjéhez.
- ◆ Figyelembe vesszük a gyermekek saját elgondolását, ötleteit a tevékenységek során.
- ◆ Következtesen ösztönözzük a gyermekeket a szabályok pontos betartására.
- ◆ Törekszünk a gimnasztikai alapformák változatosságára.
- ◆ Dicsérettel erősítjük a helyes feladatvégzést.
- ◆ Szem előtt tartjuk a fokozatosság elvét a gyakorlatok összeállításakor.
- ◆ Biztosítjuk az eszközök változatosságát az évszaknak megfelelően.

- ◆ Szokásrendszerükbe beépítjük a mindennapos tudatos mozgást, hogy ez a gyermekek természetes igényévé váljon.
- ◆ Megteremtjük a szükséges feltételeket a nagy – és finommotorikus mozgásokhoz a csoportszobában, tornaszobában és az udvaron egyaránt.
- ◆ Figyelembe vesszük a tehetséges, a cigány és a saját nevelési igényű gyermekek mozgásigényét, eltérő képességeit.
- ◆ A testnevelés megszervezésénél és bevezetésénél az óvónő tartsa szem előtt a csoport egészségi állapotát, teherbíró képességét, egy-egy gyermek fáradékonyságát, teljesítőkéességét.
- ◆ Biztosítsa az óvónő a gyermekek aktivitását, a mozgás élményszerűségét.
- ◆ Adjon lehetőséget az óvónő arra, hogy a gyermekek egymást segítsék.

Gyermeki tevékenységek

- ◆ Nagymozgást fejlesztő gyakorlatok: járás, futás, ugrás, csúszás, kúszás, mászás, függeszkedés gyakorlatok.
- ◆ Egyensúly-fejlesztő gyakorlatok: állás, járás, kúszás, mászás, ugrás, hossz tengely körüli gurulás, guruló átfordulás, padgyakorlatok. Szabadidőben pörgő, forgó, ringatózó, hintázó, lengő mozgások, rollerezés.
- ◆ Szem – kéz, szem – láb koordinációs gyakorlatok: labdadobás, járás, futás, szökdelő ugrás, függés, mászás gyakorlatok.
- ◆ Finommotorikát fejlesztő gyakorlatok: kézfej, ujj, lábfej, lábujj gyakorlatok.
- ◆ Statikai hibák koordinálása, megelőzése: gerincgyakorlatok, lábboltozat erősítés.

2 – 3 - 4 éveseknél:

- ◆ A természetes nagy mozgások fejlesztése érdekében a gyermekeknek legyen lehetőségük minél több csúszásra, mászásra, bújásra a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

4 - 5 éveseknél:

- ◆ Nagyobb hangsúlyt kap a szem – kéz, szem – láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése. Ennek érdekében álljon módjukban minél többet célba dobni, labdázni, ugrókötelezni.

5 – 6 - 7 éveseknél:

- ◆ A gyermekek mozgásuk és tevékenységük folyamán minél több eszközt használjanak, mert e közben is fejlődik finommotorikus képességük.

A játéktevékenység során a gyermekek úgy használják a tornaeszközöket, hogy önmagukat és társaikat ne veszélyeztessék. Az udvari játékban a nagyobbak mutassanak példát a kisebbeknek, és ha kell, segítsék őket.

Sikerkritérium

A gyermekek nagyobb csoportja és képességeinek megfelelően, örömmel végzi a különböző nehézségű differenciált feladatokat.

Kapcsolat más nevelési területekkel

- ◆ Legszorosabb kapcsolatban az értelmi, a zenei, a környezeti neveléssel és az egészséges életmódra neveléssel van.

- ◆ A mozgásfejlesztés elősegíti a szellemi aktivitást. Hatással van a gyermekek értelmi fejlődésére, a hallott, látott és elvégzett cselekvések elősegítik a fogalmak és keresztcsatornák fejlődését. A téri irányok és különböző formák bemozgásával fejlődik észlelésük.
- ◆ A testrészek, téri irányok és különböző formák megismerésével gyarapodnak ismereteik.
- ◆ Mozgás közben számtalan lehetőség nyílik a mennyiségi, formai, vizuális és környezeti tapasztalatok szerzésére, a testrészek nevének gyakorlására.
- ◆ Az óvodai élet során a gyermekek megszokják a rendszeres, tudatos testmozgást, így a természetes igényükké válik.
- ◆ A helyes életritmus, a mozgás és pihenés egyensúlya nagy fontosságú a gyermekek egészségének megőrzése szempontjából.
- ◆ Az edzés, valamint a megfelelő terhelést nyújtó séták, kirándulások, alkalmával fejlődik a gyermekek betegségekkel szembeni ellenálló képessége és állóképessége.
- ◆ A különböző mozgások mondókával, dallal való összekapcsolás elősegíti az irodalmi és zenei élmények átélését, és hatással van a hangképző szervek arcminika fejlődésére. A népi mozgásos játékok, dalos játékok, táncok fejlesztik a gyermekek ritmusérzékét, és pozitívan befolyásolják érzelmviláguk fejlődését.
- ◆ Anyanyelvi neveléssel: a gyermekek képessé válnak verbális utasítások követésére, speciális kifejezésekkel szókincsük bővül.
- ◆ Az egészséges életmód kialakításával: a gyermekek mozgásigényének kielégítése az életkori és egyéni sajátosságokra épülő mozgásanyag gyakorlása elsődleges hatást gyakorol az életmódbeli szokások alakításában.

5. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Lassú átmenet 6-7 éves korra.

A gyermek majd az iskolában szocializálódik iskolássá.

A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.

A tanköteles korba lépő gyermek fokozatosan, majd az iskolában iskolássá érő, de együttműködéssel, némi értő figyelemmel, feladattudattal már az óvoda vége felé rendelkezzen.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

	Mehet iskolába	Maradjon az óvodában még
Testi és mozgásfejlettség	1. Fejlett testalkat 2. Ép érzékszervek 3. Összerendezett mozgás 4. Kialakult finommozgások	1. Gyenge testalkat 2. Hallás-, látászavar 3. Fokozott mozgásbeli ügyetlenség 4. A finommozgások kialakulatlansága, a kéz ügyetlensége 5. Fáradékonyság 6. Túlmozgékonyosság 7. Kialakulatlan laterális, irányvesztés
Beszédfejlettség	1. Alakilag, tartalmilag értelmes beszéd	1. Beszédhibák 2. Tartalmilag elmaradt

	2. Megfelelő szókincs, jó kifejezőképesség	beszéd, szegényes szókincs, gyenge kifejezőképesség
Értelmi fejlettség	1. Megfelelő ismeretek 2. Érdeklődés, kíváncsiság 3. Érett gondolkodás, jó emlékezet, amelyet már nem csak az érzelem irányít 4. Jó analízáló - szintetizáló képesség 5. Probléma megoldási készség, lényeglátás 6. Analógiás gondolkodási készség	1. Ismerethiány, érdeklődés hiány 2. Infantilis gondolkodás, amely az érzelmeknek alávetett, az emlékezet is esetleges 3. Probléma megoldási éretlenség 4. Analízáló - szintetizáló képtelenség 5. A fogalmi gondolkodás kialakulatlansága 6. Helyzetfelismerésre önállóan nem képes, megfigyelése nem tervszerű
Szociális érettség, ill. éretlenség	1. Tágabb gyermekközösséghez tud alkalmazkodni 2. Életkorának megfelelő önállóság, önkiszolgálás 3. Feladattudat, feladattartás, munkaérettség 4. Szabályok betartása 5. Értékek elfogadása 6. Megfelelő magatartás	1. Képtelen a családtól való elszakadásra 2. Képtelen közösséghez alkalmazkodni, önállótlan 3. A feladatot abbahagyja, nem érdekli 4. A szabályokat nem érti 5. Egocentrizmus a közösséggel szemben 6. Képtelen a célt előrevetíteni
Érzelmi, akarati érettség, illetve éretlenség	1. Megfelelő önuralom 2. Kiegyensúlyozott érzelem 3. Képes elviselni, hogy nem mindig éri sikerélmény 4. Tudatos figyelem, kitartás	1. Önuralom hiánya 2. Labilis érzelem, sírós, agresszív, gátolt, félnk 3. Kudarc elviselésének képtelensége 4. Figyelme elkalandozik 5. Fokozott játékoság

6. Az óvoda dokumentációs rendszere

DOKUMENTUMAINK:

- **Felvételi és mulasztási napló** - A gyermekekkel kapcsolatos adatokat és óvodában tartózkodásuk igazolását tartalmazza.
- **Csoportnapló** - Az óvodapedagógusok éves nevelési tervét, tanulási folyamat tervezését tartalmazza, az óvoda helyi pedagógiai programjából következő specialitásokhoz igazítva.
- **Gyermeki fejlődés nyomon követésének dokumentuma** - Tartalma: anamnézis, a gyermek fejlődésére, fejlesztésére vonatkozik programunkhoz illeszkedő szempontok alapján.

- **Egyéni fejlődési ív és fejlesztési terv**, melyet a gyógypedagógus készít el azokról a gyermekekről, akiknek egyéni fejlesztését végzi. (SNI, részképesség zavarában küzdő gyermekek esetében)
- **Éves Munkaterv** - Adott nevelési év programjait és feladatait határozza meg.
- **Pedagógiai Program** - Az ONAP alapján elkészített, helyi sajátosságokat tartalmazó dokumentum, amely a helyi igényeket és lehetőségeket az óvoda sajátos arculatát, hagyományait, speciális programjait tartalmazza.

7. Az óvoda hagyomány-és kapcsolatrendszere

Megemlékezés történelmi ünnepekről:

Október 23.
 Március 15.
 Május 1.
 Augusztus 20.
 Június 4. (Nemzeti Összetartozás Napja)

Hagyományos ünnepeink:

- Öregek napja,
- Mikulás,
- Karácsonyi előkészületek,
- Farsang,
- Húsvét,
- Nőnap,
- Anyák napja,
- Családi nap,
- Évzárói ünnepség, nagyok búcsúztatása,
- Születésnapok, névnapok.

Kapcsolatrendszer

- Óvoda – szülő kapcsolat (családlátogatás, szülői értekezlet, rendezvényekbe való bevonás). A családok szokásait, sajátosságait figyelembe vesszük. Mindezt intervenciós gyakorlattal (a segítségnyújtást családhoz illesztett megoldásával) kell végrehajtani.
- Óvodai hírek, események, programok kiírása a szülők tájékoztatása céljából,
- SZK tagokkal való folyamatos kapcsolattartás,
- Családsegítő és Pedagógiai munkatárs,
- Fejlesztő pedagógus,
- Logopédus,
- Védőnő,
- Egyházak képviselői (hitoktatók),
- Óvoda-iskola,
- Önkormányzat képviselői,
- Könyvtárvezető.

A helyi lehetőségek figyelembe vétele, kihasználása:

- Dióverés, és szedés,

- Betakarító munkákon való részvétel,
- Szőlő szüret,
- Látogatás a természetbe,
- Családnál baromfiudvar látogatás,
- Könyvtárlátogatás havi rendszerességgel,
- Kultúrházban tartott előadások látogatása.

7.1 A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyerek fejlődését, aminek alapfeltétele a családdal való együttműködés.

- Családlátogatások: képet kapunk a gyermek helyéről, szerepéről a családban.
- Szülői értekezletek: a szülők részére szervezett összejövetel, ahol alternatívák fogalmazódnak meg, a szülő maga is részese lehet a problémák megoldásának.
- Ünnepeink, hagyományaink közös megélése.
- Nyílt napok
- Közös kirándulások
- Játszódelutánok
- Rendezvényekbe való bevonás.

8. Gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

- Minden gyermeket érintő döntésben, a gyermek "mindenek felett álló érdekeit" kell figyelembe venni, azt más érdekek nem előzhetik meg.
- A gyermek jogait minden megkülönböztetés nélkül biztosítani kell: fajra, nemre, vallásra, származásra, egyéb.
- Személyes adatokat kezelni csak meghatározott célból és kötelezettség teljesítése érdekében lehet, ezt megelőzően erről a szülőket tájékoztatni kell.
- A gyermeket hátrányos megkülönböztetés nem érheti. A gyermeknek joga van, hogy a nevelési intézményben biztonságban, befogadó, előítélet mentes, egészséges környezetben nevelődjön.
- Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontására kell törekedni, és megelőzni az újabb előítéletek kialakulását.
- A gyermeket védeni kell a fizikai, lelki erőszakkal szemben.
- Sajátos nevelést igénylő gyermekkel való kiemelt foglalkozás minden óvodapedagógus kötelessége.

Célunk:

A prevenció, korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása a gyermek hátrányos helyzetének csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése. Szükség szerint az intervenciós (beavatkozási) gyakorlat családhoz illesztett segítségnyújtás, valamint együttműködés a különböző intézményekkel és szakemberekkel.

Multikulturális, interkulturális nevelésen alapuló integráció, ami az inkluzív pedagógia természetes szemlélete.

Elveink:

A családok sajátosságainak, szokásainak figyelembe vételével a családi nevelés erősítése rászorulóik körében.

Szoros kapcsolat kialakítása a közvetlenül, vagy látens módon segítséget kérő családokkal.

Figyelembe vesszük a differenciált fejlesztés lehetőségeit a hátrányos helyzetű és az etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek számára.

Kompetenciák és feladatok a gyermekvédelem területén:

Az óvodapedagógusok kompetenciái:

- A gyermek és a szülők jelzéseinek fogadása
- A hátrányos vagy veszélyeztetett helyzet felfedezése
- Az ebbe a körbe tartozó gyermekek személyiségéhez illeszkedő differenciált és egyéni fejlesztése

Gyermekvédelmi felelős kompetenciái:

- A pedagógusoktól beérkező információk gyűjtése
- A meglévő információk alapján tanácsadás
- Kapcsolattartás a szülők és a családsegítő szolgálat között

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkát az adott évre
- Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket
- A nevelési év során rendszeresen konzultál a csoportos óvodapedagógusokkal az esetleges változásokról, problémákról.
- Tájékoztatja az óvodapedagógusokat a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok, törvények változásairól.
- A fogadóórák alkalmával a szülők rendelkezésére áll a felmerülő problémák és kérdések megoldásában.
- Folyamatosan kapcsolatot tart a családsegítő szolgálattal, az óvoda gyermekorvosával, védőnőjével, nevelési tanácsadóval.

Óvodavezető kompetenciái:

- Irányítja és ellenőrzi az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát
- A gyermekek mindenekfelett álló érdekeinek érvényesítése, - az egyenlő hozzáférés, a multi - és interkulturális nevelés biztosításának, befogadó nevelés megvalósulásának, az egészséges életmód kialakításának, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek speciális fejlesztésének, - és az érvényesítés ellenőrzése.
- Határozott kapcsolatfelvétel az illetékes gyermekvédelmi és családsegítő szervezetekkel.

Az óvodavezető feladatai:

- Gondoskodik a gyermekvédelmi felelős továbbképzéséről és beszámoltatja az elhangzottakról.
- Évente egy alkalommal értékeli a gyermekvédelmi munka eredményességét.
- A gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén szükség szerint segítséget nyújt a gyámhatóságnak, gyermekvédelmi szakembereknek.
- Tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi felelős és a családsegítő személyéről és elérhetőségéről.
- Segítségére van a szülőknek problémáik megelőzésében és megoldásában.

- Felveszi a kapcsolatot az illetékes gyermekvédelmi és családsegítő szervezetekkel.

9. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

- A gyermek megismerése-családlátogatás, anamnézis, korai időszak fejlődés menete, gyermek megfigyelés (képeségeinek, adottságainak megfigyelése), szakvélemények, diagnózisok.
- Szükség szerint szakemberhez való irányítás.
- Egyéni fejlesztés, a gyermek haladásának figyelemmel kísérése, személyiség kibontakoztatása.
- Kapcsolattartás, együttműködés a szakemberekkel (gyógypedagógus, pszichológus, EGYMI szakemberei, szakszolgálat, nevelési tanácsadó, gyermekvédelmi szakemberek).
- Kapcsolattartás, együttműködés a családdal.
- Befogadó közösség felkészítése.
- A helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolása, igényeihez igazodó környezet kialakítása.
- A gyermekek, családok egyenlő hozzáférése az óvodában szervezett tevékenységekhez, programokhoz.

10. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének elősegítése

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

I. Különleges bánásmódot igényelnek azok a gyermekek, akik:

- a) sajátos nevelési igényűek
- b) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyerekek
- c) kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók

II. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

A kiemelten tehetséges gyermekek különleges bánásmódot igényelnek. Jellemző ezekre a gyermekekre, hogy átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkeznek, felkelthető bennük a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

- A gyermeknek joga van, hogy a nevelési intézményben biztonságban, befogadó, előítélet mentes, egészséges környezetben nevelődjön.
- A gyermeket hátrányos megkülönböztetés nem érheti, akár különleges bánásmódot igényel, akár hátrányos, vagy halmozottan hátrányos helyzetű.
- A befogadó környezet megteremtésével az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett a kialakult előítéletek lebontására, és az újabb előítéletek megelőzésének kialakulására való törekvés.
- Az egyénre szabott segítségnyújtás során a szokásos differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű egyéni differenciálás.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlődésének érdekében a szoros személyes kapcsolattartás az érintett gyermekek családjával, a segítő, speciális szakemberekkel.

- Fokozott figyelem a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik esetében az adatvédelemmel és a személyiség jogokkal kapcsolatos szabályok betartására.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Tolerancia, nyitottság, elfogadó attitűd, empátia, szeretetteljesség, következetesség
- Egyéni szükségletekhez igazodó differenciálás, megfelelő módszerek megválasztása.
- Speciális eszközök biztosítása.
- Szükség esetén egyéni fejlesztési terv készítése.
- A segítségnyújtás lehetőségének és mértékének megismertetése az óvoda dolgozóival, szülőkkel, csoporttársakkal.
- Szülőkkel való szoros kapcsolattartás során: szülő gondozás, segítő tanácsadás.
- Együttműködés, kapcsolattartás a gyógypedagógussal, védőnővel, szakmai szolgáltatókkal, óvodapszichológussal, logopédussal, családgondozóval.
- Önképzés, továbbképzés a speciális feladatok érdekében.

11. Sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen. Folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett korrekció mellett érhető el a megfelelő fejlettségi szint.

A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Az óvoda alapító okiratában vállalt feladat azoknak az SNI-s gyermekeknek az óvodai nevelése, ellátása. A szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján integráltan - érzékszervi (gyengén látó, nagyothalló)

- enyhe értelmi vagy beszéd fogyatékos
  - egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem - vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdenek
- és integráltan nevelhetőek, oktathatóak.

Külön gondot fordítunk arra, hogy a gyermekek minden segítséget megkapjanak hátrányaik leküzdéséhez.

Az óvodavezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus terapeuta segítse.

Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása.

Sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységek: (32/2012. EMMI rend. 1. melléklet)

Gyengén látó gyermek:

Gyermek tevékenység:

- Közösségi élet, óvodai tevékenységeknek aktív részese, a többi gyermekhez hasonlóan, ami segíti a szocializációban, érzelmi életének, képességeinek fejlődésében.
- A játék különböző fajtái, ami tág lehetőséget ad a hallás, tapintás, szaglás, íz érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztésére. Fejlődnek az értelmi képességek: bővül a gyerek szókincse, tartósabbá válik figyelme, emlékezete, szélesedik érdeklődése, gazdagodik érzelmi világa.
- Mozgás - kiemelten fontos a testkultúra, kialakításában, tartáshibák megelőzésében, helyes testtartás megtanításában.

Óvodapedagógus feladata:

- A látásmaradványok használatának megtanítása.
- Mozgáskoordináció, mozgásbiztonság fejlesztése.
- Kézügyesség fejlesztése.
- A környezet vizuális megismertetése.
- Térbeli tájékozódás elősegítése látás felhasználásával.

Nagyothalló gyermek:

Óvodapedagógus feladata:

- Nyelvi kommunikáció megindítása, fejlesztése.
- A kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése.
- Beszédértés, szókincsfejlesztés.
- Beszédérthetőség folyamatos javítása.

Enyhe értelmi fogyatékos gyermek:

Óvodapedagógus feladatai:

A nem fogyatékos óvodásokkal együttnevelés során:

- Társakkal való együttműködés.
- Spontán tanulás elősegítése.
- Kommunikáció fejlesztése.
- Gyógypedagógiai megsegítés.
- Élmények, tapasztalatok, minták adása, amelyet a kortárs csoportban él meg.

Beszéd fogyatékos gyermek:

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex nevelési környezetben valósulhat meg. A sérült beszédfejlődés beszédzavar nagyban befolyásolja a gondolkodás és az ismeretszerzés minőségét, aminek következménye lehet az egyenetlen értelmi fejlődés és diszharmonikus személyiség, amely indokoltá teszi a szakszerű, személyre szabott segítségnyújtást.

Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása (dislexia - prevenció, grafomotoros fejlesztés, stb.) segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében.

Óvodapedagógus feladatai:

- Gazdag nyelvi környezet biztosítása.
- Önbizalom erősítése.
- Tájékozódás a gyermek beszéd állapotáról.
- A gyermekhez intézett közlései csökkentett beszédtempóban hangozzanak el.
- Egyéni haladás ütemének biztosítása.
- A Kifejezési formák spontán megnyilatkozásainak elfogadása.
- A gyermek kommunikációs képességének fejlesztése.
- Nyelvi zavarok fejlesztése.
- Beszédértés fejlesztése, beszédészlelés fejlesztése.
- Artikuláció fejlesztés előkészítése.
- Mozgás - ritmus - beszéd összerendezésének fejlesztése.
- Mozgásfejlesztés - testtudat kialakítás, téri tájékozódás, mozgáskoordináció, nagymozgások és finom motorika, lateralizáció fejlesztése.

A gyermek tevékenységei:

- Játékos ismeretszerzés.
- Természeti, tárgyi, emberi környezetben történő tájékozódás, eligazodás közvetlen tapasztalatai alapján.
- Dalok, mondókák elsajátítása járással, mozgással kísérve.
- Bábozás fejlesztő hatásának kihasználása.
- Önkiszolgálás tevékenységében domináns kéz használata.
- Ceruzafogás, vonalvezetés, vizuális megjelenítés gyakorlása.

Egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek:

A gyermek szakértői szakvéleményében foglaltakra alapozva:

- Részképesség zavarok korrekciója, kompenzálása
- Szülők aktív bevonása.

12. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Munkánk során a szociális háttér feltárását követően szervezzük, tervezzük az egyéni, gyermekre, családokra szabott, a hátrányok enyhítését szolgáló óvodai nevelési feladatainkat, pedagógiai tevékenységeinket.

Gyermekvédelmi rendszert működtetünk a hátrányos helyzet csökkentése, a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése érdekében.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása.
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása a gyermeknél.
- Szoros kapcsolattartás az adott családdal.
- Szükség szerint egyénre szabott segítségnyújtás.
- Mintaadás a családi életre és egészséges életmódra nevelésben.
- Praktikus ismeretek életvezetési tanácsok nyújtása.

- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülésének és járásának elősegítése.
- Anyagi támogatás lehetőségeinek feltárása, tájékoztatása.
- A rendszeres óvoda látogatás figyelemmel kísérése, igazolatlan hiányzások jelzése.
- A gyermeket megillető jogok érvényesülésének biztosítása, szükség esetén javaslattétel védő-óvó intézkedésre.
- Gyermekvédelmi felelős tájékoztatása - információadás.
- A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a támogatáshoz való hozzájárulás elősegítése.
- A problémák, a hátrányos helyzet okozta tünetek, és okok felismerése, szükség esetén szakember bevonása, a gyermek speciális fejlesztést végző szakemberhez való irányítása.
- A gyermek fejlődésének nyomon követése, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazása. Felzárkóztatás, tehetséggondozás megtervezése.
- A szülőkkel való együttműködés kialakítása, adott esetben együttműködésre készítő kapcsolattartás.
- Az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében való közreműködés.

Érvényességi nyilatkozat

A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGI IDEJE

Az óvoda 2008. szeptember 1. napjától szervezi meg a nevelő és oktató munkáját e program alapján.

Ezen pedagógiai program érvényességi ideje öt évre – azaz 2008. szeptember 1. napjától 2013. augusztus 31. napjáig – szól.

A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRTÉKELÉSE, FELÜLVIZSGÁLATA

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

A nevelőtestület minden tanév végén írásban értékeli a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.

A 2012/2013. tanév során a nevelőtestületnek el kell végeznie a pedagógiai program teljes – minden fejezetre kiterjedő – felülvizsgálatát, értékelését, és szükség esetén ezen pedagógiai programot módosítani kell vagy teljesen új pedagógiai programot kell kidolgoznia.

A nevelőtestület felkéri az SZMK-t, hogy a pedagógiai programban leírtak megvalósulását a 2012/2013. tanév lezárását követően elemezze.

A PEDAGÓGIAI PROGRAM MÓDOSÍTÁSA

A pedagógiai program módosítására:

- ◆ az intézmény óvodavezetője,
- ◆ a nevelőtestület,
- ◆ az óvoda fenntartója,

tehet javaslatot.

A szülők a pedagógiai program módosítását közvetlenül a szülői munkaközösség képviselői útján javasolják.

A pedagógiai program módosítását az intézmény nevelőtestülete fogadja el, és az a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő tanév szeptember 1. napjától kell bevezetni.

A PEDAGÓGIAI PROGRAM NYILVÁNOSSÁGRA HOZATALA

Az óvoda pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:

- ◆ az intézmény fenntartójánál,
- ◆ az intézmény irattárában,
- ◆ az intézmény vezetőjénél

A PEDAGÓGIAI PROGRAM MÓDOSÍTÁSÁNAK ELFOGADÁSA ÉS JÓVÁHAGYÁSA

A pedagógiai program módosítását az intézmény nevelőtestülete elfogadta.

Kelt: Kenézlő, 2013. augusztus 26.

.....Lingvai Pálné.....

nevelőtestület
képviselőjében

A pedagógiai programot a szülői szervezet véleményezte.

Kelt: Kenézlő, 2013. augusztus 27.

.....Pásztorné Héri Zsuzsanna.....

SZK elnöke

A pedagógiai programot jóváhagyom.

Kelt: Kenézlő, 2013. augusztus 28.

Szabó Attiláné.....

Intézményvezető